

TANTERV MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓVAL

MAGYAR MINT MÁSODIK NYELV

Szakiskolai és szakközépiskolai képzés

Kétnyelvű középfokú szakiskolai képzés a
Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott
területén

TANTERV MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓVAL

A TANTÁRGY NEVE: magyar mint második nyelv

Középfokú szakiskolai képzés (210 óra)

KÉSZÍTETTE A TANTÁRGYI TANTERVI BIZOTTSÁG:

Készítették a magyar tantervi bizottság magyar mint második nyelvi csoportjának a tagjai:

dr. Annamária Gróf, Društvo pedagoških delavcev dvojezičnih šol in vrtcev Prekmurja - *Muravidéki Pedagógusok Egyesülete*;

Aleksandra Horvat, Dvojezična srednja šola Lendava - *Kétnyelvű Középiskola, Lendva*.

A MAGYAR SZÖVEG NYELVI LEKTORA: dr. Anna Kollath

GRAFIKAI TERVEZÉS: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

KIADJA A: Nevelésügyi és Oktatási Minisztérium és az SZK Oktatási Intézete

A NEVELÉSÜGYI ÉS OKTATÁSI MINISZTERIUM RÉSZÉRŐL: dr. Vinko Logaj

AZ SZK OKTATÁSI INTÉZETE RÉSZÉRŐL: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

ONLINE KIADÁS

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/katalogi_znanja/2026/kz-dp-magyar-mint-masodik-nyelv-spi-dv.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-10595)-ID [260110595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-10595)
ISBN 978-961-03-1370-0 (PDF)

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 211. seji, dne 18. 4. 2025, določil Katalog znanj Magyar mint masodik nyelv za izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja za izvajanje na narodno mešanem območju Prekmurja.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje se je na svoji 211. seji, dne 18. 4. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili h Katalogu znanj Magyar mint masodik nyelv za izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja za izvajanje na narodno mešanem območju Prekmurja.

NEVEZD MEG! – NE ADD EL! – ÍGY ADD TOVÁBB!

A képzési programok megújítása a kulcsfontosságú programdokumentumok (az óvodai, az általános és a középiskolai tantervek) korszerűsítésével.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

HOGYAN IGAZODJAK EL?

TIPIKUS OLDALAK

Az egyes témák tartalmi keret vagy más tantárgyspecifikus elv szerinti szerveződés alapján jöttek létre. A témák tehát olyan – a tantárgy céljain alapuló – témakörök, készség- vagy képességterületek, didaktikai egységek, konceptusok, amelyeket a tanulás folyamatában a diákoknál szeretnénk fejleszteni, illetve kiépíteni.

A téma típusa:
Kötelező
Választható

A téma leírása – keretet
adva a céloknak –
kiemeli a legfontosabb
ismérveket.

A téma kiegészítő magyarázata
tartalmazhatja a téma
konceptióját, iránymutatásokat
és/vagy utasításokat
adhat a téma tartalmára,
típusára, bontására, címére,
időtartamára, tevékenységeire,
a tevékenységek
végrehajtására, az oktatási
segédeszközökre, illetve más,
a téma szempontjából fontos
dologra vonatkozóan.

A TÉMA CÍME

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullacum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaioem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes derspemd moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti comnihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeaped quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

A **KC** jelölés a közös célok területeinek kulcscéljait jelöli.

A sorszám a közös célokat összefoglaló táblázatra utal.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK

A **K** betű a kötelező célokat jelöli.

A **V** a dönlt betűkkel írt választható célokat jelöli.

K: Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
V: Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat.
Estinve litatem ut adit quid qui. **KC** (2.2.2.1)

V: Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.
K: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **KC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
- » Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- » Onnim ut doluptur, quam consequ.
- » Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- » Ut fuga. Nemperum fuga.

FOGALMAK:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

9 Gimnázium | matematika

Elsősorban azok a fogalmak, amelyeket a diáknak ismernie vagy értenie (és/ vagy értelemszerűen használnia) kell, de szerepelhetnek köztük ajánlott fogalmak is. A (szak)kifejezések gyűjteménye teszi teljessé az egyes témákat, és nagyban segíti a tanárt az oktatási munka megtervezésében. Tartalmazza az egyes témák szakterminológiájának elvárt ismeretét az oktatás adott szakaszában.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

Az adott témához
felhasznált forrás- és
irodalomjegyzék.

A TÉMA CÍME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

A célok csoportjához felhasznált
forrás- és irodalomjegyzék.

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Külső link

HOGYAN IGAZODJAK EL?

A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓT TARTALMAZÓ TANTERV FELÉPÍTÉSE

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A tantárgy rendeltetése

Tantárgyi irányelvek

A tanár számára kötelező utasítások

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Iránytű a módszertani útmutatóhoz

A módszertani útmutatóban való eligazodást segíti.

Általános módszertani útmutató

Valamennyi tantervben azonos, egyeztetett szöveg.

Általános ajánlások a tudás értékeléséhez

A célok és követelmények megvalósítását szolgáló, kipróbált és hatékony oktatási stratégiák vázolása, a diák aktív szerepének a hangsúlyozásával.

Tantárgy-pedagógiai útmutató

Figyelembe veszi a téma sajátosságait, a tantárgyon belüli helyét és más tantárgyakkal való kapcsolódását, valamint a diák életkori sajátosságait.

TÉMA

TÉMA

TÉMA

...

A téma címe

A téma leírása

A téma kiegészítő magyarázata

Módszertani ajánlások a témához

A megfogalmazott kritériumok a tanulás folyamatában segítik a diákot és a tanárt a megszerzett tudás minőségének a javításában (eredményességi kritériumok), valamint az értékelési kritériumok kialakításában.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

...

Célok

Követelmények

Fogalmak

Módszertani ajánlások a célok csoportjához

A tudás bizonyításának ajánlott módjai

Leíró kritériumok

Az egyes célcsoportokra vonatkozóan konkrét oktatási stratégiákat, módszereket, tevékenység- és feladatmintákat, módosításokat, taneszközöket határoz meg.

Vázolja, milyen módon bizonyíthatják a diákok a tudásukat mind a tanulás, mind az értékelés során. A hangsúly nem a könnyen mérhető (pl. feladatlap), hanem a komplex tudáson van.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MELLÉKLETEK

TARTALOMJEGYZÉK

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	9	Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	
A tantárgy rendeltetése	9	- B1	87
Tantárgyi irányelvek	9	Szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia	
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ.....	11	- A1	89
Íránytű a módszertani útmutatóhoz	11	FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT	
Általános módszertani útmutató.....	11		90
Általános ajánlások a tudás értékeléséhez ...	13	Módszertani útmutató	90
Tantárgy-pedagógiai útmutató	14	MELLÉKLETEK	93
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	28		
SZÖVEGÉRTÉS.....	29		
Hallott szöveg megértése - B1	31		
Hallott szöveg megértése - A1	34		
Audiovizuális anyagok megértése - B1	36		
Audiovizuális anyagok megértése - A1	39		
Olvasott szöveg értése - B1	42		
Olvasott szöveg értése -A1	45		
SZÖVEGALKOTÁS	47		
Szóbeli szövegalkotás - B1	48		
Szóbeli szövegalkotás - A1.....	52		
Írásbeli szövegalkotás - B1.....	55		
Írásbeli szövegalkotás - A1	57		
INTERAKCIÓ	59		
Szóbeli interakció - A1.....	60		
Írásbeli és online interakció - B1.....	62		
Írásbeli és online interakció - A1	64		
Szóbeli interakció - B1	66		
KÖZVETÍTÉS.....	68		
Közvetítés - B1	69		
Közvetítés - A1	72		
Többnyelvűség és multikulturalitás - B1	74		
Többnyelvűség és multikulturalitás - A1	76		
KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIA.....	78		
Nyelvi kompetencia - B1	79		
Nyelvi kompetencia - A1	84		

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A TANTÁRGY RENDELTETÉSE

A Szlovén Köztársaság Alkotmánya védi és garantálja a két őshonos – a muravidéki magyar és a tengeremelléki olasz – közösség jogait, így a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén a szlovén államnyelv mellett a magyar is hivatalos nyelv. Szlovéniában a két őshonos nemzeti közösségnek joga van a saját nyelvén történő oktatáshoz. A magyar nyelv a kétnyelvű középiskolában tantárgy és tanítási nyelv is egyben, a magyar anyanyelvű diákoknak az első nyelve, a szlovén, illetve más anyanyelvű diákoknak pedig a második nyelve. A kétnyelvű középiskolai programokba szlovén tannyelvű általános iskolát végzett tanulók is beiratkozhatnak, akik számára a magyar mint második nyelv oktatása valamennyi évfolyamon külső differenciálással valósul meg, többnyire az idegen nyelv módszertana szerint.

A magyar nyelv tanulásának biztosítása a kétnyelvű középiskolában, illetve a mindennapos használata a Muravidéken lehetővé teszi a többségi nemzet tagjai számára, hogy a magyart második nyelvként tanulhassák, így erősítve a kultúrák közötti párbeszédet, illetve elősegítve a magyar kultúrához és nyelvhez való pozitív hozzáállás kialakulását. Magyarország közelsége, valamint gazdasági és idegenforgalmi szempontok miatt is fontos a régió nyelveinek a tanulása, ismerete.

A magyar mint második nyelv tantárgynak tehát különösen fontos szerepe van egymás megértésében, elfogadásában, a nyelvi és kulturális értékek kölcsönös elfogadásában, a szomszédos országok és kultúrák közötti mélyebb tisztelet megteremtésében Európa népeinek többnyelvű közösségében.

TANTÁRGYI IRÁNYELVEK

A magyar mint második nyelv tanításának célja művelt, más nyelvekkel, kultúrákkal és népekkel toleráns nyelvhasználók nevelése. A diákok a köznyelvet elsajátítva funkcionális nyelvhasználókká válnak a mindennapi magyar nyelvű kommunikációs helyzetekben. A szövegértés és -alkotás, az interakció, a közvetítés, a többnyelvűség és multikulturalitás, valamint a kommunikatív nyelvi kompetencia témák tevékenységei és stratégiái a diák aktív szerepét segítik elő a tanulás minden szakaszában. A magyar mint második nyelv tanulása során a tanuló a mindennapos, autentikus nyelvvel ismerkedik, illetve foglalkozik, a tanórai tevékenységek arra

ösztönzik, hogy hasznos, együttműködésen alapuló feladatokat oldjon meg, amelyek nem csak grammatikaközpontúak.

A hároméves középfokú szakképzés programjaiban a diákok elérik a Közös Európai Referenciakeret B1-es, illetve A2-es szintjét; továbbá tudatosítják a helyi nyelvváltozat és a köznyelv közti kapcsolatokat és különbségeket; betekintést nyernek a magyar művelődéstörténetbe és irodalomba. A közös célokat (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészetek; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; digitális kompetencia, vállalkozói kompetencia) felölelő tantárgyközi tevékenységek, valamint a projekt- és problémaalapú feladatok lehetővé teszik a diák számára, hogy integrált, összetettebb és fenntarthatóbb ismereteket szerezzen.

A tantárgy feladata az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés, illetve az olyan munkahelyek betöltését szolgáló nyelvi képzés, amelyeknél kötelező vagy hasznos a magyar nyelv ismerete

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

IRÁNYTŰ A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓHOZ

Az Iránytű a módszertani útmutatóhoz, az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez c. részeket az Oktatási Intézet munkatársai készítették.

A tanárokat a tantervek gyakorlatban való megvalósításában módszertani útmutatók segítik, amelyek az egyes tanterveken belül több szinten is megjelennek, és – meghatározva mind az általános elveket, mind konkrét megoldásokat kínálva – ily módon kiegészítik egymást.

Az Általános módszertani útmutató és az Általános ajánlások a tudás értékeléséhez a tanári tervezés, a tanítás és a pedagógiai értékelés alapvető, minden tantárgyra vonatkozó irányelveit tartalmazzák. Összhangban vannak az Útmutató az általános és középiskolai tantervek módszertani útmutatóinak elkészítéséhez, valamint A szakiskolai és szakközépiskolai tantervek megújításának támpontjai című dokumentumokkal, és a szövegük minden tantervben megjelenik.

A tantárgy-pedagógiai útmutató a tantárgy/terület egészére vonatkozó módszertani ajánlásokat tartalmazza, vagyis azokat a módszereket és stratégiákat, amelyek különösen ajánlottak a tantárgy jellegének és specifikumainak alapján.

Az egyes tantárgyak tanterveinek központi részét a témák jelentik, amelyek célok csoportjaiból épülnek fel. A Módszertani ajánlások a témához és a Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezők konkrét, a témára, illetve célcsoportra vonatkozó ajánlásokat tartalmaznak. Itt olvashatók a téma tárgyalásának gyakorlatban bevált, leghatékonyabb stratégiái, amelyek kiválasztása a diákok életkori sajátosságai, előzetes tudása, valamint a más tantárgyakkal való összefüggés figyelembevételével történt. Itt akár óratervezetek, tanítási forgatókönyvek is találhatóak.

A Módszertani ajánlások a célok csoportjához mezőt követő A tudás bizonyításának ajánlott módjai és a Leíró kritériumok mezőben az adott témához, illetve célcsoportához kapcsolódóan útmutató olvasható az értékeléshez (nyomon követés, ellenőrzés, osztályozás).

ÁLTALÁNOS MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A tanár a tanterv megvalósítása, a minőségi tanulás és a diákok optimális testi-lelki fejlődése érdekében biztonságos és ösztönző tanulási környezetet igyekszik biztosítani. Ebből a célból a tanítás során olyan különféle didaktikai stratégiákat alkalmaz, amelyek magukban foglalják azokat a tanulási formákat, módszereket, technikákat, oktatási eszközöket és anyagokat, amelyek lehetővé teszik mind az aktív részvételt, mind az önálló tanulást. Ezeket mindig a tanulási célok, ill. tartalmak szándékát és jellegét, valamint az egyes diákok,

diákcsoportok vagy osztályok tanulási és egyéb, a tanulás szempontjából fontos jellemzőit figyelembe véve választja ki.

A biztonságos és támogató tanulási környezet megteremtése érdekében a tanár:

- ösztönzi a kölcsönös elfogadást, az együttműködést, az érzelmi és társas támogatást;
- serkenti az érdeklődést, ösztönzi a tanulás iránti érdeklődést és motivációt, támogatja a különböző tehetségek fejlesztését;
- a diákokat bevonja a tanulás tervezésébe;
- minőségi tanításban részesíti a diákokat, önálló tanulást szervez (egyéni, párokban, csoportokban), különböző fokú irányítás és ösztönzés mellett;
- a diákok számára lehetővé teszi a tudás és a tapasztalatok kölcsönös cseréjét, a támogatást és az együttműködést;
- felismeri és figyelembe veszi a diákok előzetes tudását, valamint a közös és egyéni tanulással, szociális, érzelmi, (inter)kulturális, testi és egyéb szükségleteikkel kapcsolatos igényeiket;
- a diákokat megfelelő tanulási kihívások elé állítja, és ösztönzi a haladásukat;
- ellenőrzi a diákok tananyagértését, ösztönzi az önálló tanulás folyamatának tudatosítását és irányítását;
- a tanítási folyamatot a folyamatos nyomon követésnek és a tudás ellenőrzésének a megállapításaihoz igazítja;
- lehetővé teszi a tudás épülését mind a tantárgyon belül, mind a tantárgyak között;
- különböző tanulási környezetekben tanít és szervez önálló tanulást (beleértve a virtuális és az osztálytermen kívüli tanulási környezeteket is), autentikus tanulási források felhasználásával, valamint releváns életproblémák és élethelyzetek megoldásával;
- a tantárgyi célok megvalósítása mellett a különböző területek (nyelv, állampolgárság, kultúra és művészet; fenntartható fejlődés; egészség és jóllét; vállalkozói kompetenciák; digitális kompetenciák) közös céljait is megvalósítja.

A tanár a tanterv céljainak és követelményeinek megvalósítása során lehetővé teszi, hogy a diákok felismerjék és megértsék:

- a tanulás értelmét, ill. célját (mit és milyen céllal fognak tanulni);
- saját tanulásuk eredményességét (hogyan és mi alapján fogják tudni, hogy sikeresek-e a tanulásban, és elérték-e a célt);
- a tanulás és tudás különböző bizonyítékainak jelentőségét;
- a visszajelzések szerepét a folyamatos haladásban és a "képes vagyok rá" érzés erősítésében;
- a társaktól való tanulás és a társaktól kapott visszajelzés fontosságát.

Az átfogó és elmélyült tudás érdekében a tanár különféle tantárgyi vagy tantárgyközi tanulási kihívásokat tervez, amelyek során a diákok aktívan kutatnak, vizsgálnak, tesztelnek, összehasonlítanak, elemeznek, érvelnek, életszerű problémákat oldanak meg, tapasztalatokat és visszajelzéseket cserélnek. Ezáltal bővítik meglévő ismereteiket, új ismereteket szereznek, fejlesztik kreativitásukat, az innovációs képességüket, a kritikus gondolkodást és egyéb transzverzális készségeiket. Ennek érdekében a tanár, ha erre mód van, projektalapú tanulást, problémaalapú tanulást, kutatásalapú tanulást, kísérleti módszert, tapasztalati tanulást és gyakorlati oktatást szervez, aminél megfelelő oktatási módszereket, segédeszközöket, anyagokat és modern digitális technológiát alkalmaz.

A tanár a belső differenciálást, az egyénre és a személyre szabott tanulást a diákok különböző képességeinek és igényeinek figyelembevételével az alábbiak módosítása által szervezi meg:

- a tanulási környezet megteremtése megfelelő didaktikai stratégiák, tanulási tevékenységek és oktatási formák kiválasztásával;
- a tanítási célok és tartalmak terjedelme, követelményszintje és összetettsége;
- a tanulási folyamat sokszínűsége és üteme;
- a tudás és a várt eredmények bizonyításának módjai.

A tanár az egyénre és a személyre szabott tanulás elvét a diákok házi feladatának tervezése során is szem előtt tartja. A házi feladat legyen átgondolt és változatos, a rendeltetése legyen egyértelmű: a tudás elmélyítését és a további tanulásra való felkészítést szolgálja.

Az egyénre és a személyre szabott tanulás a tehetséges diákok adottságainak és különleges képességeinek fejlesztése szempontjából is fontos. Még nagyobb jelentőséggel bír azonban a sajátos nevelési igényű, tanulási nehézségekkel küzdő, hátrányosabb környezetből, illetve más országokból érkező diákok fejlődése, tanulása és beilleszkedése szempontjából. A tanár az inkluzív tanítási gyakorlatban alkalmazott, egyénre szabott tanítás-tanulás során, az egyéni fejlesztési tervekben megfogalmazott módosításokat alkalmazva azonosíthatja és csökkentheti azokat a nehézségeket, amelyek a felsorolt diákcsoportok számára nehezítik az optimális tanulást, haladást és tudásszerzést.

ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK A TUDÁS ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A tudás értékelésén a diákok tudásának megállapítását értjük a teljes tanítási folyamat során, tehát mind a tudás nyomon követését, ellenőrzését (a diákok előzetes tudásának megállapítását a tanulás valamennyi szakaszában), mind az osztályozást.

Első fázisban a tanár folyamatosan figyelemmel kíséri az egyes diákok tanulását, ösztönzi őket a tanulásban, minőségi visszajelzést ad nekik, és egyúttal megfelelően módosítja saját tanítását. A tanítási folyamat során először aktiválja és megállapítja a diákok előzetes ismereteit, és ezeket az információkat felhasználja a tanítás további tervezésében. A tanítás során folyamatosan ellenőrzi az egyes diákok haladását a célok és követelmények megvalósításában, figyelemmel kíséri és megállapítja az előrehaladásukat. Ebben a fázisban még nem osztályozza a diákok tudását, hanem a megállapítások alapján megfelelően módosítja a tanítási folyamatot, és olyan tevékenységeket végez, amelyek támogatják és ösztönzik a tanulást (pl. további feladatokat készít a tudás elmélyítéséhez, az egyes diákok vagy diákcsoportok képességei és igényei alapján módosítja a tervezett tevékenységeket és feladatokat).

A tanár a tanítás és tanulás minőségének a növelése érdekében:

- szisztematikusan, folyamatosan és tervezetten információkat gyűjt arra vonatkozóan, hogy az egyes diákok hogyan érik el a tanulási célokat, és hogyan tesznek eleget a követelményeknek;
- megállapítja és serkenti a sokszínű tudást – nemcsak az ismeretszerzést, hanem a készség- és kompetenciafejlesztést is, továbbá nyomon követi és ösztönzi az attitűdök fejlődését;
- a diákokat különböző taxonómiai szintű célok elérésére és a tudás különböző követelményszinten való bizonyítására ösztönzi;
- serkenti a tudás alkalmazását a problémamegoldás, a következtetés, az elemzés, az értékelés, az érvelés során;

- a diákok előrehaladásának és eredményeinek megállapítására fókuszál, tudatosítva, hogy a hiányosságok és a hibák valójában a további tanulás lehetőségét jelentik;
- megállapítja és elemzi a diákok tananyagértését, kiküszöböli a nem értés és a rossz értelmezések okait;
- az egyes diákokat bevonja a tanulási célokról és a sikerkritériumokról való gondolkodásba, ami alapján értékelhetik saját (önértékelés) és társaik (társértékelés) tanulási teljesítményét;
- minden diáknak hiteles, megbízható visszajelzést nyújt, amely magában foglalja a további tanulásra vonatkozó javaslatokat is.

Az első fázis tevékenységeit (a tudás nyomon követése és ellenőrzése) a második fázis követi, amikor a tanár osztályozza a diákok tudását. Ezt olyan módon végzi el, amely minden diák számára lehetővé teszi a tudása legoptimálisabb bizonyítását. Ennek érdekében olyan értékelési módokat választ, amelyekkel a diákok a tanulási folyamat során már megismerkedtek. Figyelembe veszi az egyes diákok tanulási és egyéb igényeit, és szükség esetén megfelelő módosításokat biztosít a számukra.

A tanár csak azt a tudást értékelheti osztályzattal, amelyet a tanterv követelményei előírnak, ami azt jelenti, hogy nem osztályozható a tanterv valamennyi célja, hanem csak azok, amelyekhez követelmények is tartoznak. A tanár nem értékelheti a diákok attitűdjeit, álláspontját, értékeit, szokásait, szociális és érzelmi készségeit stb., annak ellenére hogy azok szerepelnek a tantervi célok között, és szisztematikusan fejleszti, valamint az első fázisban nyomon is követi a megvalósulásukat.

A tantárgyi követelmények és a sikerkritériumok alapján a tanár (a többi tanárral együttműködve) elkészíti az értékelési és a leíró kritériumokat, majd azokat megfelelő módon bemutatja a diákoknak. Amennyiben a diákok az első fázisban megértik és alkalmazzák a sikerkritériumokat, könnyebben értelmezik az értékelési kritériumokat is. A tanár a követelmények teljesítésére vonatkozó, az értékelési és leíró kritériumokon alapuló megállapításokat osztályzat formájában fejezi ki. A tanár változatos módon teszi lehetővé a diákok tudásának (ismeretek, készségek) a valamennyi taxonómiai szinten történő bizonyítását. Ennek érdekében a szóbeli feleletek és írásbeli tudásfelmérők mellett különböző, a diákok tudását bizonyító (írásbeli, képzőművészeti, technikai, gyakorlati és egyéb tantárgyspecifikus) produktumokat és (szóbeli, mozgásos, művészi, kísérletező, gyakorlati, multimédiás, demonstráló, előadások és egyéb tantárgyspecifikus) tevékenységeket is osztályoz.

TANTÁRGY-PEDAGÓGIAI ÚTMUTATÓ

I. A modern nyelvoktatás és tanulás szemléletei

A modern nyelvoktatás célja a minőségi, tartós és hasznos tudás megszerzése. A tanításban meghatározó a tantárgyköziesség, valamint projektalapú, problémamegoldó, felfedeztető stb. munkaformák alkalmazása. A tanítási folyamat minden résztvevője közötti együttműködés, a tantárgyak közötti és belső összefüggések kialakítása lehetővé teszi az összefüggő és holisztikus tudás fejlesztését. Az együttműködést elősegítő munkaformák (lásd még SC 3.3.3.1, 3.3.3.2) jelentősen hozzájárulnak a résztvevők közötti kapcsolatok minőségének a növeléséhez, és jobb bekapcsolásukhoz a tanítási-tanulási folyamatba, illetve erősebb motivációjukhoz, a megfelelő minőségű és biztosabb tudáshoz, a magasabb szintű gondolkodási készségek fejlődéséhez, különös figyelmet fordítva a kritikai gondolkodásra. Az ilyen oktatás középpontjában a diák és a

tanulási folyamat áll, figyelembe véve a diák személyiségét, előzetes tudását, érdeklődését, tanulótípusát, stílusát és értékeit, így fontos szerepet játszik az élethosszig tartó tanulás készségeinek a fejlesztésében.

A második vagy idegen nyelv tanulásának hatékonysága érdekében elengedhetetlen a többnyelvűség fogalmának megértése és figyelembevétele, amely a személyt és a nyelvek ismeretét helyezi előtérbe.

II. A megközelítések sokfélesége

A második vagy az idegen nyelv oktatása több nyelvtanulási elméletre építhet, célszerű különböző megközelítések és módszerek kombinációját alkalmazni, de figyelembe kell venni a diákok korát, szükségleteiket, az oktatás céljait és egyéb tényezőket. A második vagy az idegen nyelv tanításának elsősorban céltudatosnak és kontextualizáltnak kell lennie, utánozva a nyelv autentikus használatát, meghatározva a kommunikációs célt.

a. A nyelvtanítás **kommunikációs megközelítése** a diákot olyan kommunikációs képességekkel ruházza fel, amelyek lehetővé teszik a cél nyelv megfelelő használatát különböző autentikus helyzetekben, és támogatják a tanulás tanulását. A kommunikációs megközelítés legfontosabb jellemzői a következők:

b. A Közös Európai Referenciakeret (KER, szlovénul SEJO) megalkotásának a többnyelvűség és a nyelvileg és kulturálisan sokszínű társadalomban való békés együttélés iránti elkötelezettség volt az alapvető kiindulópontja. Bevezették a **soknyelvűség (multilingualism)** és **többnyelvűség (plurilingualism)** megkülönböztetését[1] ([# ftn1](#)). A soknyelvűség „a különböző nyelvek társadalmi vagy egyéni szintű együttélésére” utal, míg a többnyelvűség „a nyelvhasználó/diák által folyamatosan bővített dinamikus nyelvi repertoárra” (Council of Europe 2011: 26). A többnyelvű és többkultúrájú kompetencia koncepciója azon az elképzelésen alapul, hogy a nyelvek nem elszigetelt rendszerek, hanem az egyén teljes repertoárjának részei. Ez a kompetencia „a nyelv használatának képessége a kommunikációra és a kultúrák közötti interakcióban való részvételre, ahol az egyén, mint a társadalom képviselője, különböző szintű nyelvtudással és a különböző kulturális terek tapasztalatával rendelkezik” (Council of Europe 2011: 191). Az idegen nyelvek tanulásának és tanításának végső célja tehát az adott nyelv(ek)en való kommunikációs kompetencia[2] ([# ftn2](#)) fejlesztése.

- » a kommunikációs képesség holisztikus fejlesztése,
- » a tartalom üzenetére való fókuszálás, a nyelvi formák helyett,
- » a folyamatosság hangsúlyozása, ahol a hibák a tanulási folyamat szerves részét képezik,
- » a teljes nyelvtanulás ösztönzése a kutatásra és az autentikus, a diák számára jelentős helyzetekben való aktív részvételre összpontosítva,
- » a diákot és a tanulást a középpontba helyező oktatás, amely a diák tudásából indul ki, és idomul a szükségleteihez és érdeklődéséhez,
- » a tanár motiváló és irányító szerepe a tanulási folyamatban.

Ennek érdekében az osztályteremben speciális megközelítések alkalmazhatóak, amelyeket „a nyelvek és kultúrák pluralista megközelítése” néven is emlegetnek. Négy ilyen létezik: a kultúrák közötti megközelítés, a nyelvi ébresztés, a rokon nyelvek közötti megértés és a különböző nyelvek integrált didaktikai megközelítése

(Candelier et al., 2017: 14.). A tanítási gyakorlatban ezek a megközelítések összefonódhatnak, valamint több nyelvet és kultúrát integrálnak és kapcsolnak össze. A magyar mint másodiknyelv-órak témakörei is lehetőséget adnak a kulturális összevetésre vagy tudatosításra a nyelvtani gyakorlás vagy szókincsfejlesztés mellett. „A kultúrával kapcsolatos ismeretek kiemelése, különféle attitűdök vagy hasznos kommunikációs stratégiák gyakorlása mind-mind része lehet a szokásos nyelvtanulási feladatoknak. Az olvasás, a hallás utáni megértés, képek, filmek vagy filmrészletek interpretálása, a viták, szerepjátékok, kiselőadások tartása, az önálló vagy csoportos projektek, összefoglalók készítése, fogalmazások írása, a problémamegoldó feladatok, szókincs és nyelvtani szerkezetek értelmezése különféle kontextusokban egyaránt alkalmasak arra, hogy ne csak a nyelvet, de interkulturális kompetenciát is tanítsunk.” (Holló 2008: 16).

„Az autentikus szövegek, olvasmányok, zenék, képek és filmek használata [...] az újságcikkek, irodalmi művek (versek, novellák, rövid regények), útikönyvek, útleírások, úti beszámolók, szórólapok, receptek olvasása és elemzése fejleszti a nyelvtanulók nyelvtudását, leginkább szövegértési és közvetítő készségeiket; megtanulják a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; irodalmi művek esetén pedig a tanulók megismerhetik az adott kultúra idő és tér koncepcióit, a jellemző párbeszédet, a társadalmi rendszert és gondolkodást. A zenehallgatás, daltanulás azon túl, hogy élvezetesebbé teszi az idegennyelvórát és a nyelvtanulást, fejleszti a koncentrációt, javítja a memóriát, motiválja a nyelvtanulást, segíti a tananyag elsajátítását, és megteremti a közösség érzését. A képek, fényképek, festmények, rajzok, illusztrációk segítségével bemutathatjuk az adott kultúra alkotóelemeit; így könnyebb lekötni azoknak a tanulóknak a figyelmét is, akiket nem mindig foglalnak le az írott tananyagok; és segíti a tanulókat, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljenek saját környezetükkel és kultúrájukkal, illetve más kultúrákkal, ezáltal érdeklődésük és figyelmük is erősödik. [...] A kulturális reáliák[3] (# ftn3) bemutatása hozzájárul az íráskészség és prezentációs készség fejlesztéséhez a célnyelven. A filmek használata (videófilm, dokumentumfilm, történelmi film, videoklip, reklám, játékfilm, televízióadás) növeli a motivációt; szemlélteti a célnyelv kultúrájának normáit és értékeit; elősegíti a sztereotípiák megvitatását; segít autentikus módon látni, hallani és meg tapasztalni más kultúrákat; bemutatja a nem verbális kommunikáció eszközeit. A filmek fejlesztik tovább a hallás utáni értést, a megfigyelést, az értelmezést és a kritikus gondolkodást.” (Bajzát 2014: 15) Az egyén interkulturális kompetenciája sosem teljes, de mindig tovább gazdagítható a különböző típusú interkulturális találkozásokkal szerzett folyamatos tapasztalatok révén.

c. A különböző megközelítések közül kiemelkedik az **interdiszciplináris, a tantárgyak közötti együttműködés** (pl. CLIL, angolul **Content and Language Integrated Learning**), ahol a második vagy idegen nyelv oktatását más tantárgyak tartalmával kapcsolják össze. Az egyre töredezettebb tartalmak miatt a tantárgyak összekapcsolása révén a diákok könnyebben kezelik az élet sokszínűségét, és képessé válnak a különböző ötleteket szintetizálni és a felmerülő problémákat hatékonyan megoldani. Ez a tanítási mód autentikusabb tanulási folyamatot biztosít, ugyanakkor mélyebb és intenzívebb kapcsolatokat igényel a tantárgyak között lehetőséget adva a szélesebb látókör kialakítására, a különböző nézőpontok megértésére. A módszer fejleszti a diákok önállóságát, a tanulás iránti felelősségvállalásukat és a saját tanulásuk tervezésére, nyomon követésére és irányítására való képességük fejlődését. A multikulturalizmus és többnyelvűség elemeinek beépítése pedig hozzájárul a különböző kultúrák, szokások és értékek megértéséhez, valamint kölcsönös tiszteletben tartásához, miközben a diákok gondolkodnak a saját kultúrájukról, a világban és szűkebb környezetükben is létező kulturális különbségekről (l. a közös célok 1.3-as területe) (részletesebben lásd: ROPP 2017).

d. A magyar mint idegen nyelv oktatásában újításként számított a **modellalapú nyelvoktatás**, amelyet Szita Szilvia és Pelcz Katalin alkalmaz a MagyarOK című tananyagokban. A nyelvtanulás kezdeti fázisától korpuszon alapuló modelldialógusokat alkalmaznak, és a leggyakrabban használt nyelvi repertoárt mutatják be. Ezen kívül

a tegező és önöző alakot is modellálják, illetve a gyakran használt pozitív és negatív válaszlehetőségeket is megadják (vö. Szita–Pelcz 2019: 264). A modellalapú nyelvvoktatásban a nyelvi produkciót mindig megelőzi a nyelvi minták megfigyelésének szakasza, ezáltal a nyelvtanuló teljesen autentikus mintákon keresztül jut el a szabályok, használati tudnivalók felfedezéséhez. Nyelvhasználata pedig természetesebbé válik, mintha elvont, generált mintákon keresztül tanulná a nyelvet. (bővebben lásd: Szita–Pelcz 2019). A magyar mint második nyelvi órákon bátran meríthetünk a MagyarOK tankönyvcsalád anyagaiból, amelyek az Európai Referenciakeret szerinti szinteknek megfelelően építik a nyelvtudást.

e. A **TBLT** (angolul: **Task based language learning**), azaz a **feladatközpontú nyelvvoktatás** egy olyan idegen-, illetve második nyelvtanítási és nyelvtanulási modell[4] (# [ftn4](#)), amikor egy feladat megoldása közben fejlesztjük a diák kompetenciáit. Szintén nagy előnye, hogy nem a nyelvi formára összpontosít. A módszer megértéséhez tudnunk kell, hogyan definiálják a feladatot. „A feladat egy olyan holisztikus tevékenység, amely nyelvhasználatot kíván meg nem nyelvi cél elérése érdekében, miközben egy kihívást jelentő nyelvi problémát is meg kell oldani; a feladat hosszú távú célja a nyelvtanulás elősegítése a folyamaton vagy az eredményen, vagy mindkettőn keresztül. E meghatározásban a »holisztikus« szó a tanár által »tervezett feladat« és a mindenkori helyzetben »megvalósuló feladat« egységét jelenti, vagyis nemcsak a papíron leírt feladatot, hanem ennek tanulói interpretációját és megvalósítását is.” (Williams 2022: 49)

Amennyiben a nyelvóra tervezésekor a tananyag összeállítását a feladat határozza meg és vezérli, a feladat végrehajtása ösztönzi a nyelvtanulót arra, hogy figyeljen fel a nyelvi formára (és nem fordítva). Ebből következően az értékelés alapja a feladat végrehajtása lesz. A módszer előnye, hogy ha a feladatok kiválasztása a nyelvtanulók számára releváns, akkor valós tevékenységekhez és a nyelvtanulók céljaihoz kapcsolódik, motiváltak lesznek, ezáltal a feladatok kulcsszerepet játszanak a nyelvelsajátítás legjelentősebb folyamatainak az aktiválásában.

Williams szerint ez „a nyelvtanulási feladat alapvetően három fontos pontban különbözik azoktól a hagyományos osztálytermi tevékenységtől, amelyek a négy nyelvi készség aktivizálását igénylik: (1) a feladatnak valamilyen *kézzelfogható eredménye* van; (2) ez az eredmény *nem nyelvi jellegű* (pl. egy térkép vagy lista elkészítése); és (3) a feladatvégzés során a nyelvi *jelentésre fókuszálnak* a nyelvtanulók” (Williams 2022: 50).

A magyar mint második nyelv tanításának a szempontjából azért előnyös a TBLT módszerét követni, mert középpontjában általában a beszédkészség áll. A legtöbb feladatot úgy tervezik, hogy a tanulónak mindenképp interakcióba kelljen lépniük egymással – a nemzetiségileg vegyesen lakott területen pedig a magyar mint második nyelv tanításának legfőbb célja, hogy a diákok ne féljenek használni a magyar nyelvet, és a kommunikációs céljaikat el tudják érni még akkor is, ha megnyilatkozásaik nyelviileg nem mindig helyesek.

A nyelvórákon gyakran alkalmazott PPP-módszer (angol *present* – ’prezentál, bemutat’, *practise* – ’begyakorol’ és *produce* – ’produkál, alkalmaz, használ’), azaz a szerkezet bemutatása, automatizálása (drilleztetése), majd kontextusban való alkalmaztatása, egymástól független, (nyelvi) strukturális elemekből álló tananyaghoz köthető. Ez azonban csak konkrét nyelvi forma megtanítására alkalmas, és töredezett, nem funkcionális tudáshoz vezet. A magyar nyelv esetében – mivel tipológiájában olyannyira eltérő minden, a diák által ismert nyelvtől – lehet létjogosultsága az ilyen automatizációs gyakorlatoknak, azonban szem előtt kell tartani a következőket: „(1) mivel először a nyelvi formát mutatják be, a kontextust teljesen ad hoc módon kell kitalálni; (2) a nyelvi tudatosság növelése semmi másból nem áll, csak az »ismétel–gyakorol–alkalmaz« ciklus használatából; (3) mivel a példamondatok célja egy-egy nyelvi elem bemutatása, a természetes nyelvhasználat csak nagyon korlátozottan jelenik meg a tananyagban; (4) mivel a tanár előre kiválasztja azt az egy nyelvi

formát, amit meg szeretne tanítani, a tanulóknak nem igazán marad lehetőségük arra, hogy más nyelvi jelenségeket is észrevegyenek az adott kontextusban, és ezekre rákérdezzenek; (5) a PPP a nyelvtan- és a formaorientált nyelvtanulás korlátozott érvényű modelljét kínálja” (Williams 2022: 52).

A modell a kommunikatív nyelvtanítás újfajta alkalmazásának eredménye. Napjainkban a részvételen alapuló feladatokat a nyelvtanulás elengedhetetlen részének tekintjük.

A nyelvtanulási/nyelvoktatási elméletek ismerete mellett kulcsfontosságú a **tanítási folyamat megfelelő megtervezése**, amely az oktatás lebonyolításán túl magában foglalja az eredmények és a fejlődés folyamatos nyomon követését, valamint a tudás ellenőrzését és értékelését. A tanár a megfelelő támogató stratégiák, differenciált tevékenységek és tananyagok alkalmazásával tervezi meg az oktatást, amelyek segítik a világosan meghatározott nyelvi és egyéb célok elérését. Ebben a folyamatban kiemelt figyelmet kap az egyensúly megteremtése a nyelvi tevékenység folyékonyága, helyessége és megfelelősége között. A tanár folyamatosan értékeli a saját munkáját, és szükség esetén megfelelő módon módosítja, frissíti és javítja azt.

A nyelvtanulót és a tanulást a középpontba helyező oktatásban a tanár minél több különböző **tanulási stratégiát** mutat be, amelyekkel a diákok önállóbbá és hatékonyabbá válhatnak a második és az idegen nyelv tanuláskor, valamint alkalmazhatják azt az anyanyelvük és más tantárgyak tanulása során is, valamint az iskolán kívüli környezetben. A tanulási stratégiák ismerete és kiválasztása segíti a diákot a tanulási célok és azok elérésének módjai megértésében, valamint optimalizálja a tanulás szervezését és időbeli beosztását. A tanulási stratégiákat tervszerűen integráljuk az oktatásba! A tanár magyarázza el a stratégiák szerepét, de ezeknek a magyarázatoknak konkrét feladatokból vagy kontextusból kell kiindulniuk. A stratégiáknak változatosnak kell lenniük, és különböző gondolkodási folyamatokat kell ösztönözniük.

A tanár alkalmazzon változatosabb és bonyolultabb gondolkodási folyamatokat igénylő tanulási stratégiákat, mint például a parafrázis, az összehasonlítás, az összegzés, a kiemelés, kulcsinformációk keresése, példák említése, interakcióban való részvétel stb. A tanulási stratégiák kiválasztása természetesen függ a diákok kommunikációs képességeitől, szükségleteitől is.

A **munkaformák** kiválasztása is gondos megfontolást igényel. A nyelvoktatás során az egyéni, páros, csoportos és kooperatív tanulásnak is van létjogosultsága. A kooperatív módszer egy olyan oktatási megközelítés, amelyben a diákok kölcsönösen segítik egymást, kommunikálnak és tanulnak egymástól, hogy közös tanulási célokat érjenek el. Fontos alkalmazni a nyelvórán, mert ösztönzi a **tanulókat/diákokat** az aktív részvételre és a tanulási folyamatba való nagyobb bekapcsolódásra, javítja a megértést, fejleszti a kommunikációs készségeket, ösztönzi a kritikus gondolkodást, erősíti a szociális készségeket, és növeli a motivációt. Felkészíti a diákokat a való életre, mivel az együttműködési, kommunikációs és csapatmunkával kapcsolatos készségek kulcsfontosságúak a mindennapi és a szakmai életben való boldoguláshoz.

III. A második vagy az idegen nyelv tanulását és az eredményeket befolyásoló tényezők

A legfontosabb tényező a **motiváció**, amely szorosan összefonódik a nyelvhez való viszonnal. Mivel ezek az attitűdök viszonylag állandóak, pozitívan vagy negatívan befolyásolják a diák nyelvhez és tanuláshoz való hozzáállását.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a magyar nyelv tanulása kötelező a többségi nemzet számára is minden oktatási intézményben. Az iskolába lépő tanuló alapvetően nem viszonyul negatívan a magyar nemzeti közösséghez, illetve a magyar nyelvhez, számára leginkább a tanár személye fontos. A tanár ezért mindig értékként és előnyként mutassa be, és saját meggyőződésből értéknek is vallja a magyar nyelv tanulásának jogát, lehetőségét és fontosságát. A tanárnak ismernie kell azokat a tényezőket és okokat, amelyek befolyásolják a diákok véleményének alakulását, mint például a család, a társak, a környezet, a tanárok, az értékek, a média stb. A diákban a szülővel együttműködve erősíteni kell a pozitív attitűdöt, és segíteni kell őt a negatív hozzáállás feloldásában.

A motiváció magában foglalja a második vagy idegen nyelv tanulásának okait, és minden olyan tényezőt, amely ösztönzi a tanulást, irányítja azt, és meghatározza annak intenzitását, időtartamát és minőségét. A diáknak lehet belső motivációja (azaz a tanulás iránti mély személyes érdeklődés vagy az adott nyelvet beszélő kultúrával való azonosulás) vagy külső motivációja, amely gyakorlati okokra épít, mint például a dicséret, a jó jegy, a nyelv használhatósága az iskolán kívüli helyzetekben vagy a továbbtanulás és a szakmai pálya szempontjából. Ha a tanár megérti, mi motiválja az egyes diákokat, hatékony stratégiákat alkalmazhat a nyelvtanulás motivációjának ösztönzésére (világos oktatási célok, dinamikus órávezetés, változatos tevékenységek, kontextusba helyezett tanítás, különböző módszerek és tevékenységek: kooperatív tanulás, a diák aktív résztvevője és az óra társtervezője, a saját tanulás tudatosítása, formális értékelés stb.).

A diák motivációjára és véleményére hatással vannak:

- » az énkép kompetens nyelvhasználóként,
- » a nyelvtanulási tapasztalatok,
- » a tanítási módszerek és megközelítések,
- » az a társadalmi környezet, amelyben a nyelveket tanítják, és az adott nyelv társadalmi szerepe (státusza) ezen a környezeten belül,
- » az életkor és a nem, a nyelv elsajátításának szintje, a nyelvtanulási képesség, a személyiségjegyek, az idegen nyelv tanulásának kezdete stb.

A diák motiváltabb lesz, ha az idegen nyelv tanítása kihívást jelent, és arra ösztönzi, hogy magasabb kognitív szinten is gondolkodjon. Együttműködő, pozitív és támogató légkörben elérhetjük, hogy a diák motivált legyen (lásd SC szakterület 3.1 és 5. terület).

IV. Differenciálás és individualizálás

A diákok különböző nyelvi és kulturális háttérrel, különböző képességekkel és eltérő motivációval, valamint különböző attitűdökkel is rendelkeznek a második vagy az idegen nyelv tanulását illetően. Az oktatási folyamat magas minőségét azonban elengedhetetlen biztosítani minden diák számára, miközben figyelembe kell venni a megfelelő osztálytermi légkör kialakítását is.

A tanítás differenciálása elsősorban a tanítási folyamat megszervezését jelenti, amellyel a tanár az egyes diákok szükségleteihez és képességeihez igazodik, míg az individualizálás elsősorban didaktikai elv, amely figyelembe veszi a diák tulajdonságait és képességeit, hogy mindenki számára lehetővé tegye az optimális fejlődést minden

területen. Az individualizálási folyamatban először fontos felismerni a diákok különböző adottságait, majd lehetővé tenni számukra, hogy saját érdeklődésük és erősségeik szerint haladjanak.

A differenciált oktatás alapelveinek alkalmazásával a tanárok rendszeresen és következetesen reagálhatnak a diákok közötti különbségekre, miközben figyelembe veszik az oktatási program céljainak a megvalósítását. A differenciálás tanulóközpontú oktatást jelent, mivel azon alapul, hogy nem minden diák éli meg ugyanúgy a tanulást.

A tanítást különböző módokon differenciálhatjuk és/vagy individualizálhatjuk:

- » a tartalom változtatásával: például szövegek olvasása különböző nehézségi szinteken, vagy vizuális segédanyagokkal kiegészítve, illetve különböző nehézségi szinteknek megfelelő feladatok alkalmazásával,
- » a munkaforma változtatásával: például önálló munka, párban végzett, csoportos munka stb.,
- » az ellenőrzés módjának változtatásával: például a tudás bemutatása történhet szóban vagy írásban,
- » az oktatási környezet változtatásával: pozitív osztálytermi légkör, hatékony osztálytermi kommunikáció, folyamatosan elérhető források és egyéb anyagok.

A tanár az oktatási folyamat minden részét figyelembe veszi a tervezés során, és ennek megfelelően változtatja a munkamódszereket és tevékenységeket, amelyek a diákot aktív részvételre ösztönzik. Minél jobban ismerjük a diákokat és a közöttük lévő különbségeket, annál jobban igazíthatjuk a tanítási folyamatot az igényeikhez és képességeikhez.

V. Biztonságos és támogató tanulási környezet

A tanáraz iskolával együtt arra törekszik, hogy az erőszakmentesség és az együttműködés kultúrájával olyan támogató és biztonságos tanulási környezetet alakítson ki, amely lehetővé teszi a kihívások elfogadását, a személyes vélemények kifejezését, valamint az alternatív megoldások keresését. Ez jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a diákok elsajátítsák a kritikai gondolkodást. A cél a diákok könnyed és stresszmentes kommunikációja magyar nyelven, ezért olyan környezetet kell biztosítani, amelyben a hibákat a nyelvtanulás szerves részének tekintjük. A szorongás és félelem bármely nyelv tanulása és használata során negatívan befolyásolja a memóriát, valamint a kognitív és kommunikációs képességeket. Ezzel szemben egy támogató tanulási környezet pozitívan hat a diákok önbizalmára, a nyelvtanulás iránti aktivitásukra, az oktatás szereplői közötti bizalmon alapuló kapcsolatra, valamint a más nyelvek és kultúrák pozitív szemléletére. Éppen ezért kulcsfontosságú, hogy a tanár nyitott és elfogadó legyen a különböző nyelvek és kultúrák iránt, és ösztönzze a diákokat a nyelv használatára, miközben figyelmet fordít a tiszteletteljes és időszzerű visszajelzések biztosítására. A nyelvtanulás egyik fontos célja olyan biztonságos és támogató tanulási környezet kialakítása, amely figyelembe veszi a diákok különböző anyanyelveit, és domináns nyelveit, valamint kulturális hátterét.

VI. Témakörök

A tartalom szerepe a második vagy idegen nyelv tanulásában kulcsfontosságú, mivel kontextusba helyezi a tanulást, a nyelvhasználat pedig a kommunikációs célok elérésének kulcsává válik. A diákok így a második vagy

idegen nyelvet autentikus és valószerű módon használhatják, ami lehetőséget ad számukra, hogy megismerjék a körülöttük lévő világot, miközben fejlesztik nyelvi készségeiket, valamint pozitív viszonyulást alakítanak ki, és ehhez igazítják értékrendjüket.

A második vagy az idegen nyelv tanítása során minél autentikusabb anyagokat (pl. rövid hírek, plakátok, reklámok, egyszerű nyelvezetű interjúk, könnyen értelmezhető szépirodalmi művek stb.) és multimédiás anyagokat adjunk a diákoknak feldolgozásra. A megértés segítségével a tanár eleinte nagyobb szerepet vállal, majd a diákokat egymás támogatására ösztönzi, de mindvégig támogató környezetet biztosít. Az interaktív anyagokkal való munka az általános iskola 2. szakaszának végétől folyamatosan megjelenik a tanórai tevékenységekben, a középiskolában pedig elengedhetetlen része a nyelvtanulási folyamatnak, így is segítve a diákok digitális kompetenciáinak fejlesztését.

A középiskola hároméves szakmai képzéseiben (SPI) a témakörök általános műveltségi területeket foglalnak magukba, ezeken belül a 14. témakör: a Szakma és munka címmel tartalmazza a szaknyelv fejlesztését. A célok és követelmények megvalósítása az összes témakörön belül történik. A közös célok egy részét, különös tekintettel a fenntarthatóságra az egyes témakörökön belül (B1-es szinten: mindennapi tevékenységeink, család és otthon, vásárlás, étkezés, egészséges életmód, időjárás és öltözködés, környezetünk, szabadidő; A1-es szinten: mindennapi tevékenységeink, család és otthon, vásárlás, időjárás és öltözködés, szabadidő) valósíthatjuk meg, mások pedig átszövik a tanórai tevékenységeket, a diákok pedig ezek segítségével formálják ez egyén fejlődéséhez fontos álláspontokat és értékeket. **Az adott szakma szókincse, kifejezőkészlete tanításakor használt szövegeket, segédanyagokat a szakmai tantárgyakat tanító kollégák segítségével kell kiválasztani.**

Témakörök

B1-es szint

1. **Bemutakozás** (név, életkor, nemzetiség, foglalkozás)
2. **Család** (rokoni kapcsolatok, a család és az otthon bemutatása)
3. **Iskola** (leírás, tantárgyak, iskolai programok)
4. **Emberi kapcsolatok** (szokások, barátság, szerelem)
5. **Ünnepek** (karácsony, húsvét, állami, családi ünnepek)
6. **Mindennapi tevékenységeink** (orvosnál, szállodában, saját szakmájával kapcsolatos szolgáltatások)
7. **Időjárás és öltözködés** (évszakok, ruhaneműk, divat)
8. **Vásárlás** (üzletfajták, élelmiszer- és ruhavásárlás, vásárlási szokások, internetes rendelés, fizetési módok)
9. **Étkezés** (vendéglátóhelyek, ételek, italok, étel- és italrendelés)
10. **Szabadidő** (szabadidős tevékenységek, sport, szórakozás, háziállatok)

11. **Utazás** (közlekedési eszközök, jegyvásárlás, menetrend, turizmus, Magyarország, magyar városok)
12. **Egészséges életmód** (függőségek, a mozgás és táplálkozás fontossága)
13. **Környezetünk** (környezetvédelem, környezetszennyezés, az egyén felelőssége)
14. **Szakma és munka** (tanulmányok, foglalkozások, saját szakma, jövőbeli tervek, élethosszig tartó tanulás)
15. **Kultúra és irodalom** (művelődéstörténet, legfontosabb magyar írók, tudósok, feltalálók, találmányok)

A1-es szint

16. **Bemutatkozás** (név, életkor, nemzetiség, foglalkozás)
17. **Család** (a család és az otthon bemutatása)
18. **Iskola** (egyszerű leírás, tantárgyak)
19. **Ünnepek** (családi ünnepek, március 15.)
20. **Mindennapi tevékenységeink** (orvosnál, szállodában)
21. **Időjárás és öltözködés** (évszakok, ruhaneműk)
22. **Vásárlás** (élelmiszer- és ruhavásárlás)
23. **Étkezés** (ételek, italok, étel- és italrendelés)
24. **Szabadidő** (egyszerű szabadidős tevékenységek, sport, háziállatok)
25. **Utazás** (közlekedési eszközök, jegyvásárlás, a legnagyobb magyar városok)
26. **Szakma és munka** (tanulmányai, foglalkozások, saját szakmája)

Az általános műveltségi és a szakmai területek segítenek a diákok tudásának fokozatos bővítésében, elmélyítésében, és ösztönzik a magasabb taxonómiai szintű gondolkodási folyamatokat, a pozitív viszonyulás fejlesztését, valamint a kritikai gondolkodás kialakítását és az etikai elvekről (igazságosságról, egyenlőségről, együttérzésről) való gondolkodást, mindez pedig mélyebb nyelvi megértést és a nyelvi készségek átfogó fejlesztését eredményezi.

VII. A közös célok szerepe a második nyelv oktatásában

A közös célok olyan tudások, készségek és képességek, amelyek alapvető fontosságúak minden egyén jelenéhez és jövőjéhez. Az általános oktatás során a diák lehetőséget kap az alapvető készségek fejlesztésére és a minőségi tudás megszerzésére, amely hozzásegítheti a sikeres életvitelhez a komplex és gyorsan változó környezetekben. A közös célok megvalósíthatók az adott tantárgy tanulási céljai, a tanulási tartalmak (témakörök) vagy az oktatás megfelelő megközelítései (módszertan) által. Ezért a tanárnak az összes létező közös céllal meg kell ismerkednie, nem csupán azokkal, amelyeket a tudáskatalógus meghatároz, hiszen így a

saját megítélése szerint – az oktatott program szükségleteihez igazodva – más közös célokat is beépíthet az oktatási folyamatba.

VIII. A tanítási folyamat megtervezése, az előrehaladás nyomonkövetése, tudásellenőrzés és értékelés

A tanulási folyamat tervezésekor a következőket kell végiggondolni:

27. **A tanulási célok meghatározása**
28. **A módszerek és munkaformák kiválasztása**
29. **A tananyagok előkészítése** (kiválasztása, megalkotása, a megfelelő célhoz igazítása...)
30. **Az előrehaladás követésének módjai** (pl.: rendszeres visszajelzések, a feladatok és gyakorlatok nyomon követése, tudásellenőrzés, beszélgetés)
31. **A tudás ellenőrzésének és értékelésének módjai** (írásbeli tesztek, dolgozatok, szóbeli válaszok, gyakorlati feladatok, projektfeladatok, önértékelés stb.)
32. **Az értékelés** (A tanulási folyamat értékelése kulcsfontosságú lépés a tanítás hatékonyságának megértésében. Ez magában foglalja mind a tanárok, mind a diákok visszajelzéseit, valamint a tanult eredmények elemzését, illetve a tanulási folyamatok megfelelő módosítását.)

A fenti lépések által a tanár összhangba hozza a célokat, módszereket és eszközöket, és biztosítja, hogy a diákok a tanulási célok elérése mellett fejlesszék a készségeket, és értékeket sajátítsanak el a tartós tudás megszerzéséhez, valamint bővítéséhez.

IX. A tanulói előrehaladás nyomon követésének tervezése

A tanárnak különböző módszereket kell alkalmaznia a diákok nyelvtudásának ellenőrzésére és támogatására.

A magyar mint környezetnyelv tanítása során nagyon fontos, hogy az egyes oktatási szakaszokba lépéskor – tehát az általános iskola első, második és harmadik nevelési-oktatási szakaszába, illetve a középiskolába lépéskor – a tanár mérje fel a tanulók/diákok tudásszintjét, így folyamatosan és individuálisan ellenőrizheti, hogy a mennyit fejlődtek a kezdetekhez képest. Előfordulhat, hogy a tudás ellenőrzésének eredményei alapján módosítani szükséges a végső értékelést, vagy annak területeit. A tanár mindig és folyamatosan adjon visszajelzést a diákok erősségeiről és a nehézséget okozó területekről is. A visszajelzés kulcsfontosságú, mivel segít a diákoknak nyomon követni saját és közös előrehaladásukat, továbbá lehetőséget ad az önreflexióra és a tanulási folyamat értékelésére. A diák ezáltal jobban kapcsolódik a tanulási folyamathoz, és motiváltabb lesz.

A diákok nyelvi előrehaladásának nyomon követése során a tanár szakaszokra bontja a célok elérését az adott oktatási szakasz elejétől a végéig, és a saját szakmai megítélése, valamint a diákok előzetes tudása alapján határozza meg az elérhető eredményeket, amelyeknek összhangban kell lenniük a követelményekkel és a célokkal.

X. A tudás értékelése

A magyar mint környezetnyelv tantárgy esetében a nyelvtanulás értékelése a tantervben meghatározott célok és követelmények alapján történik, és megfelel a hivatalos szabályozásnak. Az írásbeli, szóbeli vagy más típusú értékelés lehetővé teszi a megszerzett tudás, ismeretek és készségek ellenőrzését. A tanár vegye figyelembe a diákok eltérő képességeit és tudásszintjét, valamint a nevelési-oktatási szakaszok közötti átmenetet!

Egyeztessen a diákok korábbi pedagógusaival, hogy a lehető legpontosabb képet kapja a magyar nyelvre vonatkozó előzetes tudásukról és tapasztalataikról, továbbá ismerje a korábbi nevelési-oktatási szakaszok tanterveiben szereplő célokat és követelményeket.

A tudás felmérése és értékelése a formatív értékelés szempontjai alapján történjen! A diákoknak előre tisztában kell lenniük az értékelési kritériumokkal. A tudásellenőrzés a nyelvoktatás állandó része, amely minden iskolai órán jelen van. A tudásellenőrzés célja, hogy visszajelzést adjon a diáknak a megszerzett tudásának pillanatnyi állapotáról és a jövőbeli teendőiről, valamint a tanár számára információt nyújtson arról, mennyire működnek a választott oktatási módszerei, megfelelőek-e az oktatási anyagok stb. A jó minőségű tudáspróbák nemcsak az alapvető készségeket mérik, hanem a megértést is ösztönzik, és ellenőrzik a megszerzett tudás alkalmazási szintjét. A tanulás és a tudás értékelése akkor hatékony, ha a diákok szabadon tudják használni a megszerzett tudást anélkül, hogy éreznék az ellenőrzési/értékelési helyzetet. Ez lehetővé teszi a tanulás stresszmentesebb és hosszú távú fejlődést biztosító környezetét.

A diák előrehaladásának nyomon követésében fontos szerepet játszanak a házi feladatok és egyéb olyan tevékenységek is, amelyek nem közvetlenül az osztályteremben zajlanak.

A diákok számára fontos olyan feltételeket biztosítani, hogy ők maguk is aktívan és felelősségteljesen részt vehessenek a tudás értékelésében, az önreflexió, a személyes előrehaladás értékelése már az általános iskola 2. nevelési-oktatási szakaszában megkezdődhet, a középiskolában pedig legyen hangsúlyos része az ellenőrzésnek, emellett fontos a társak értékelése is, a szubjektivitás és a felelősségvállalás megtanulása.

A tanulást elősegítő és támogató ellenőrzést, az értékelés módszereit, valamint tevékenységeit is meg kell tervezni, ezeket a tanár a tanítás körülményeihez igazítja. A jó tudásellenőrzés holisztikus, folyamatos, támogatja a tanulást, ösztönzi a diákot a célok elérésére, összhangban van a modern pedagógiai elvekkel, és elég változatos, hogy a diák különféle teljesítményeit mérhesse.

A **tudás értékelésekor** igyekezzünk autentikus környezetet és tevékenységeket teremteni. A közvetlen értékelés alapját a kommunikációs tevékenységek képezik, amelyekkel a nyelvhasználók a valódi élethelyzetekben találkoznak. Az értékelés során a tudásra koncentrálunk, nem a tudás hiányosságaira, és figyelembe vesszük azt is, amit a diákok önállóan próbálnak kifejezni. A véleménykifejtést illetően, ha a diák megfelelő érvekkel támasztja alá saját álláspontját, és nyelvíleg kulturáltan fejezi ki magát, akkor is el kell fogadni azt, ha a tanár nem ért vele egyet, de figyelni kell arra, hogy álláspontja ne sértse az alapvető emberi és állampolgári jogokat.

Az értékelés a tudás és a képességek elérésének szintjére összpontosít, amelyeket az adott tudáskatalógus követelményei rögzítenek. Az értékelés tehát nem csupán a diákok tudásának felmérésére szolgál, hanem arra is, hogy támogassa őket a tanulásban, és elősegítse a fejlődésüket a tanulási folyamat során.

A tanár a következőket értékelheti:

- » **A funkcionális nyelvtudást és stratégiákat:** pl. adatok keresése, gyűjtése és rendszerezése, szótárak használata, interdiszciplináris tudások alkalmazása, ötletek kifejezése különböző módokon, kreativitás, együttműködés stb. – egy feladat elvégzéséhez szükséges ismeretek.
- » **A szövegértést:** a hallás- és olvasásértési feladatok során a beszélt vagy audiovizuális üzenetek és különböző írott szövegek megértésének a szintjét értékeljük. Az olvasott szövegértés feladatainál az adatok összekapcsolásának és magyarázatának képességét, valamint a szövegről alkotott vélemények megfelelő megindoklását vizsgáljuk. Ebben az értelemben fejlesztjük és értékeljük az olvasási és interkulturális képességet is.
- » **A szóbeli és írásbeli interakciós készséget, valamint szóbeli és írásbeli kifejezést:** az írásbeli és szóbeli tevékenységek során értékeljük a szövegek alkotásának a képességét. Egyes feladatoknál az értékelés során fókuszálhatunk csak néhány olyan elemre, amelyeket a folyamat során megfigyelünk.
- » **A szövegalkotást:** Értékeljük a szókincs, a szóalkotás, az alkalmazható nyelvtan, intonáció és a kiejtés ismeretét a beszédben és írásban, valamint a különböző nyelvi stílusok és regiszterek megértését! Mérhetjük a nyelvi összetevők alkalmazhatóságát a valódi kommunikációs helyzetekben, de kerüljük a nyelvtani szabályok reprodukálását célzó feladatokat az értékelés során!
- » **Csak azokat a munkákat értékeljük, amelyek az oktatás során készültek:** Minden olyan tevékenységet és feladatot mérhetünk, amely a tanulási folyamat része.

A művészi szövegek visszamondása ne legyen az értékelés része, mivel ez nem képezi a funkcionális nyelvhasználat részét. Ehelyett inkább azt értékeljük, hogy a diák megfogalmazza a művészi szöveg keltette érzelmeit, benyomásait.

Értékelési módszerek

A nyelvoktatás során különböző módon értékelhetjük a tudást, beleértve a hagyományos írásbeli és szóbeli tudáspróbákat, valamint a modern, alternatív értékelési formákat. Az alternatív mérés közvetlenül az ismeretek értékelése, amelyeket valós élethelyzetekben alkalmaznak, és lehetőséget adnak a diákok számára a nyelvi kifejezésben való motiváltságra.

Szóbeli értékelés: A szóbeli értékelés során elsősorban a szóbeli kifejezést és az interakciós készséget vizsgáljuk. A hagyományos felelés csupán részleges képet ad egy diák beszédképességéről. A beszédképesség átfogóbb és realisztikusabb értékelését akkor érhetjük el, ha a diákok aktívan részt vesznek kommunikációs feladatokban, például párbeszédben vagy csoportmunkákban.

Írásbeli értékelés: Az írásbeli értékelés elsősorban az írásbeli kifejezést és az írásbeli interakciós készséget vizsgálja, valamint a különböző nyelvi készségeket. Az értékelés során figyelembe vesszük a már tanult nyelvi elemeket.

Az egyes (írásbeli, szóbeli, integrált/összetett) feladatok és kérdések értékelési kritériumainak világosan tükrözniük kell az értékelési célokat, azt tehát, hogy milyen típusú tudást mérünk, és milyen kritériumok alapján adunk pontokat. A diáknak értenie kell, hogy miért értékeljük a feladatot vagy kérdést (megértés, megfelelő nyelvhasználat vagy nyelvtani pontosság; például, ha a cél a szöveg megértésének értékelése, akkor a nyelvtani pontosság nem lehet kritérium). Az értékelési kritériumok a pontrendszer mellett minden tudáspróba kísérő dokumentumai.

Alternatív értékelési módszerek

Az alternatív értékelési módszerek általában kevésbé formálisak, mint a hagyományos tudáspróbák, és szinte mindig hosszabb időszakot ölelnek fel, folyamatosan kísérik a diák fejlődését. Az alternatív értékelési módszerekkel olyan összetettebb, integrált és hosszabb távú tevékenységeket értékelhetünk, amelyek a nyelvhasználók valós kommunikációs helyzeteiben is előfordulnak. Különösen alkalmasak a folyamatközpontú tudás és készségek mérésére például a hosszabb szövegek olvasása és írása, valamint a projektmunka. A diák teljesítményének hosszú távú figyelemmel kísérése megbízhatóbb képet ad a különböző tudások és készségek elért szintjéről, és tükrözi az egyéni nyelvi fejlődését is.

Az értékelés minőségi alapelvei minden típusú tudáspróba vagy értékelési módszer esetén érvényesek. Az eredményeket a meghatározott kritériumok szerint osztályozzuk.

Záróértékelés

A záróértékelés az összes olyan értékelésből áll, amelyet a diák az iskolai év folyamán szerzett, és figyelembe veszi a diák előrehaladását az egyes tanulási időszakokban. Az értékelés a teljes tudást figyelembe véve, a diák által a nyelvórák során fejlesztett és bemutatott összes tudást és készséget kiegyensúlyozott módon veszi alapul. **A végső osztályzatot nem az aritmetikai átlag kiszámításával kapjuk meg.**

Különleges bánásmódot igénylő diák esetén az értékelési folyamatot a megfelelő módon igazítjuk a helyzethez és igényekhez. Nem mérünk olyan tudást és készségeket, amelyeket a diák nem tud fejleszteni.

A tudás ellenőrzése és értékelése után a tanár vizsgálja felül a saját munkáját, hogy tanítási módszereivel igazodjon az adott osztályhoz, csoporthoz, helyzethez.

A magyar mint második nyelvet oktató tanár folyamatosan gondoskodik szakmai fejlődéséről, vegyen részt továbbképzéseken és szemináriumokon, illetve olvasson magyar nyelven, valamint kísérje figyelemmel a magyar nyelvű sajtót! A kollégák közötti tudás- és tapasztalatcsere is nagy jelentőséggel bír, és támogató környezetet biztosít.

XI. Tanulás az osztályterem kívüli környezetben

A nyelvtanulás szerves része az osztályterem kívüli környezetben való nyelvhasználat, amely a diákoknak lehetőséget ad arra, hogy megszilárdítsák vagy továbbfejlesszék a tudásukat, készségeiket és képességeiket valós, változatos élethelyzetekben. Emellett a diákok önálló tanulási stratégiákat alakítanak ki, erősítve önállóságukat, és ezzel a saját tanulási folyamatuk és megszerzett tudásuk iránti felelősségvállalást. Különösen ajánljuk a szakmai kirándulásokat Magyarországra vagy a Kárpát-medence magyarlakta területeire, a magyar kulturális programokon való részvételt, kiállítások, nevezetességek, múzeumok, galériák meglátogatását, könyvek, folyóiratok és képregények olvasását, magyar nyelvű zene és podcastok hallgatását, a nemzetközi csereprogramokban és projektekben való részvételt.

XII. Tantárgyak közötti és interdiszciplináris együttműködés a szakmai tantárgyakat tanító tanárokkal

A magyartanár minden fázisban együttműködhet a szakmai tantárgyakat tanító tanárokkal az oktatási folyamat tervezésében és megvalósításában: a tanulási célok meghatározásában, a tananyagok kidolgozásában, a munkamódszerek és munkaformák tervezésében, a fejlődés nyomon követésében, a tudás ellenőrzésében és értékelésében, valamint az oktatási folyamat értékelésében. Az ilyen típusú együttműködés leggyakrabban a

tananyagok kidolgozásában és a munkamódszerek tervezésében jelentkezik, ahol a szakmai tantárgyat oktató kolléga leggyakrabban tanácsadóként működik együtt a nyelvtanárral. A szaktantárgyak tanárai segíthetnek a megfelelő szaknyelvi források (nyomtatott vagy online) megadásával, autentikus források elérhetőségének megadásával, a tananyagok megfelelőségének megerősítésében, közös szerepjátékok, esettanulmányok, szimulációk, forgatókönyvek vagy utasítások kidolgozásában a feladat- és projektalapú tanulás keretei közt.

[1] (# [ftnref1](#)) Bővebben lásd: <http://carap.ecml.at>

[2] (# [ftnref2](#)) A kommunikatív kompetencia három részből áll: nyelvi, szociolingvisztikai és pragmatikai kompetencia (Council of Europe 2011: 35).

[3] (# [ftnref3](#)) A kulturális reáliák „...a forrásnyelvi kultúrára sajátosan jellemző jeltárgyak (ételek, italok, viseletek stb.), amelyeknek a célnyelvben nincs megfelelőjük; a nyelvben: a fenti jeltárgyak elnevezései...” (KLAUDY 1999: 163).

[4] (# [ftnref4](#)) Samuda és Bygate (2008: 58) szerint „a feladatok az oktatás központi elemei, ezek »hajtják« a tanórai tevékenységet, meghatározzák a kurrikulumot és a tanmenetet, valamint az értékelés módját is” (l. Williams).

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

SZÖVEGÉRTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelvű szövegek megértése folyamatosan jelen van a diákok életében a kétnyelvű középiskolában, illetve a nemzetiségileg vegyesen lakott területen. A magyar mint második nyelvi tanórákon három módon jelenik meg: a beszéd megértésekor, az audiovizuális anyagok megtekintésekor és az írott szövegek olvasásakor, illetve értelmezésekor. Magában foglalja a mindennapokhoz és a diák jövőbeli szakmájához tartozó egyszerűbb szakszövegek befogadását, feldolgozását és megértését.

A szóbeli szövegértés, az audiovizuális megfigyelés és az olvasott szöveg értése során a diák A1-es szinten: fejleszti az auditív érzékenységet a magyar a nyelv iránt, valamint felismeri és megpróbálja azonosítani a nyelv sajátosságait. Fejleszti a hallásértési stratégiáját és képességét, kialakít egy alapvető nyelvi repertoárt, amely tartalmaz néhány egyszerű nyelvi szerkezetet. Próbál autentikus anyagokat megérteni, de még sok a tanár által alkotott, egyszerű szöveg, ezek által a diák fejleszti interkulturális érzékenységet és többnyelvűségét.

A szóbeli szövegértés, az audiovizuális megfigyelés és az olvasott szöveg értése során a diák B1-es szinten képes a mindennapi szövegek megértésére, eredeti magyar nyelvű szövegeket olvas (történetleírás, utasítások, plakátok stb.), de emellett a tanár által készített vagy tananyagokban előforduló, kreált szövegeket is feldolgoz. A diák megérti az osztálytermi kommunikációt és a környezetében előforduló mindennapi kifejezéseket, és szívesen hallgat magyar nyelvű szövegeket. Ennek során tudatosítja az udvarias kommunikáció összetevőit, és megtanulja felismerni és használni az alapvető kulturális elemeket. Olyan befogadói stratégiákat is fejleszt, mint például az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése, és megtanulja felismerni a különböző szövegtípusokat és azok jellemzőit, amelyek mintaként szolgálnak majd a szövegalkotáshoz.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A szövegértés három módon jelenik meg a tanórán: a szóban elhangzott szövegek megértése, az audiovizuális anyagok megtekintése és az írott szövegek olvasása során.

A diák a magyar nyelvű beszéd és rövid, egyszerű hangzó szövegek megértését gyakorolja. Sok esetben a tanári közlést kell megértenie, ám ügyelni kell arra, hogy más beszélő közlése vagy narrátor által felolvasott szöveg is helyet kapjon a tanórán.

Az audiovizuális anyagok megtekintése során a diák képpel illusztrált hangzó anyagokat (videoklipek, prezentációk) és mozgóképpel ellátott anyagokat (filmrészletek felirattal, reklámok, időjárás-jelentés...) tekint meg, amelyek színesítik a tanítási folyamatot, a diákok mindennapi valóságának szerves részei. Előnyük, hogy a képiség nagyban segíti a megértést, ezért a tanár gyakran alkalmazhatja ezeket a tanórán.

Az olvasott szöveg értése során a diák A1-es szinten a tárgyalat témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű nyelvezetű, illusztrációkkal tűzdelt szövegeket fogad be.

B1-es szinten már hosszabb terjedelmű szövegekkel is találkozhat a tárgyalat témakörökben, ezen kívül a szakmájához kapcsolódó egyszerűbb szövegeket dolgoz fel, amelyek segítségével szakszókincset is bővíti, valamint művészi szövegeket is olvas, hogy fejlessze kulturális nyitottságát és mások elfogadásának képességét, miközben felismeri a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében. **KC** (3.3.1.2)

A szövegértési stratégiák fejlesztése kulcsfontosságú a szövegek befogadásához és értelmezéséhez, valamint azért, hogy a diák munkavállalóként és felnőttként megállja a helyét a társadalomban.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek lehetővé teszik a diákok számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a készséget. Kezdetben rövidebb szövegeket olvasnak az alapvető szókincsekre összpontosítva. Később áttérnek a kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokra, például hosszabb szövegekre, amelyek összetettebb szókincset és különböző nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak.

A szótárakkal, online szótárakkal és fordítóprogramokkal, valamint a mesterséges intelligenciával való ismerkedés segítheti a naprakészséget, a későbbi tudatos szótárhasználatot, ezáltal fejleszti a problémamegoldást.

A diák szövegértési stratégiáit a következőképp fejleszthetjük:

- » a megértéshez az írott szöveget többször olvassa el,
- » próbáljon meg következtetni egy ismeretlen szó, kifejezés jelentésére, egy adott cselekvésre vagy tárgyra, ha a szöveggörnyezet egyszerű és ismerős, mindennapi témára vonatkozik; törekedjen kitalálni egy ismeretlen szó/kifejezés valószínű jelentését, amely hasonló az általa általában használt nyelvben használt szóhoz, kifejezéshez,
- » hangsúlyozzuk a nyelvek közötti hasonlóságokat és különbségeket **KC** (1.1.3.1), emeljük ki a szlovén és a magyar eltéréseit, de kapcsolódási pontjait is, illetve a diák által tanult vagy tudott más nyelvekhez való viszonyát,
- » képes legyen értelmezni a mindennapi jeleket és piktogramokat,
- » a szövegben elfoglalt helyükből (pl. egy levél elején vagy végén) törekedjen következtetni ismeretlen, bevett kifejezések jelentésére és funkciójára,
- » ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat. **KC** (3.3.5.2)

HALLOTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE - B1

CÉLOK

A diák:

K: ismerje fel a hangzó szöveg témáját, és globálisan értse meg azt;

K: értse meg a hangzó szöveg lényeges pontjait, illetve az abban szereplő adatokat;

K: értse meg az utasításokat;

K: értse meg az egyszerű és rövid előadásokat, amelyekhez vizuális segédlet tartozik;

K: fejlessze az aktív hallgatás, az asszertív kommunikáció, a mások iránti érdeklődés és a másokkal való törődés kifejezésének a készségét.

KC (3.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» globálisan megérti a tárgyalat témakörökben elhangzó szövegeket;

» megérti a fontos információkat a tárgyalat témakörökben elhangzó szövegekben;

» megérti egy párbeszéd főbb pontjait;

» megérti a tanári utasításokat;

» megérti a rövid, hangzó üzeneteket;

» megérti a tárgyalat témakörökhöz és a szakmájához tartozó rövid előadásokat, ha azok vizuális elemeket is tartalmaznak a megértés segítésére.

FOGALMAK

◦ párbeszéd ◦ hír ◦ üzenet ◦ időjárás-jelentés ◦ idegenvezetés ◦ előadás ◦ nyilvános hely ◦ utasítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A hallott szöveg megértése során a diák:

» gyakorolja a tanár és a társai szóbeli megnyilvánulásainak megértését,

» meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,

- » igyekszik bekapcsolódni az iskolai és mindennapi témákról szóló beszélgetésbe,
- » rákérdez az üzenet, illetve beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- » megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

Javasolt szövegek a hallás utáni szövegértés fejlesztéséhez:

találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, család bemutatása, útbaigazítás, ünnepek bemutatása, utazás, tanulmányok, rövid hírek, történetek, az adott foglalkozás témaköréhez tartozó rövid szövegek.

A diák célnyelvi környezetben vagy szimuláció által gyakorolja, hogy halk háttérzaj mellett megértse a közlekedési eszközökön, illetve csomópontokban elhangzó információkat (pl.: vasútállomásokon, buszpályaudvarokon és repülőtereken, valamint vonatokon, buszokon és repülőgépeken elhangzó nyilvános közléseket).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzését a tanár a következő módokon is megteheti: méri

a fő gondolatok és pontok megértését,
a szöveg mondanivalója lényegének azonosítását,
az általános információk és konkrét részletek megértését,
az események sorrendjének felismerését,
a szövegtípus felismerését stb.

HALLOTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE - A1

CÉLOK

A diák:

- K:** ismerje fel a tényyszerű információkat a hangzó szövegben a tárgyalt témakörökben;
 - K:** képes legyen megérteni a rövid, világosan megfogalmazott utasításokat;
 - K:** ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét.
- KC** (5.3.5.3)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » ha a közlés világos és lassú, felismeri az alapvető, tényyszerű információkat a tárgyalt témakörökkel kapcsolatos hangzó szövegben;
- » **megérti** és követi a rövid, **egyszerű**, főleg **tanulással kapcsolatos utasításokat**.

FOGALMAK

◦ információ ◦ adat ◦ utasítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A hallott szöveg megértése során a diák:

- » gyakorolja a tanár és a társai szóbeli megnyilvánulásainak megértését,
- » meghallgat egyszerű beszélgetéseket és más szövegeket, azokban megérti a fontos információkat,
- » rákérdez az üzenet, illetve beszélgetés számára érthetetlen részeire,
- » megold a hallott szöveghez kapcsolódó egyszerű szóbeli és írásbeli feladatokat.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,

- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

Javasolt szövegek a hallás utáni szövegértés fejlesztéséhez:

találkozás, elbúcsúzás, bemutatkozás, lakóhely bemutatása, vásárlás, éttermi rendelés, időjárás-jelentés, napi rutin, szabadidős tevékenységek, a család bemutatása.

A diáktól elvárjuk, hogy ha a közlés világos és lassú, felismeri az alapvető, tényyszerű információkat (pl. **helyek és időpontok**) a tárgyalt témakörökkel (pl. **személyekkel, családdal, vásárlással, étkezéssel, időjárással**, közvetlen környezetével, **mindennapi tevékenységeivel, szabadidővel**, közlekedési eszközökkel) kapcsolatos hangzó szövegben.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti a hallott, olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzését a tanár a következő módokon is megteheti: méri

- a fő gondolatok és pontok megértését,
- a szöveg mondanivalója lényegének azonosítását,
- az általános információk és konkrét részletek megértését,
- az események sorrendjének felismerését,
- a szövegtípus felismerését stb.

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE - B1

CÉLOK

A diák:

K: értse meg globálisan az audiovizuális anyagokat;

K: értse meg az audiovizuális anyagokban elhangzó fontos információkat;

K: tekintsen meg televíziós műsorokat, illetve azok részleteit, ezáltal fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését, valamint pozitív viszonyulását a magyar nyelvhez és kultúrához;

KC (3.1.2.2)

K: a természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat;

KC (2.2.1.1)

V: tekintsen meg megzenésített verseket, felvételeket elszavalt versről, szépirodalmi művek alapján készített filmet, rövidfilmet vagy filmrészletet;

K: tekintsen meg a magyar történelemben és művelődéstörténetben fontos eseményhez kapcsolódó filmet, rövidfilmet vagy filmrészletet.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» globálisan megérti az audiovizuális anyagokat, amelynek története a képből és a cselekményből nagyrészt érthető, és amelynek kifejezése lassú és világos;

» megérti az audiovizuális anyagokban elhangzó fontos információkat;

» tudjon követni olyan audiovizuális anyagokat;

» tekintsen meg televíziós műsorokat, illetve azok részleteit a tárgyalt témakörökben, ezáltal fejleszti az önbizalmát és az önbecsülését; **KC** (3.1.2.2)

» művészi szövegeket hallgat és néz.

FOGALMAK

◦ audiovizuális anyagok ◦ interjú ◦ riport ◦ film ◦ részlet ◦ videoklip ◦ reklám ◦ szépirodalom ◦ művészi szöveg ◦ megzenésített vers ◦ mű ◦ művelődéstörténet ◦ kiejtés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az audiovizuális anyagok feldolgozásakor a diák kezdetben főként olyan rövid és egyszerű (autentikus) videókat hallgat és néz meg, amelyekben lassú a beszédtempó, és a képiség nagyban elősegíti a megértést. Később a diák kissé nagyobb kihívást jelentő anyagokat is feldolgoz, például hosszabb videókat, amelyek összetettebb szókincset tartalmaznak, és gyorsabb a beszédtempó.

Javasolt audiovizuális anyagok:

rövid reklám, videoklip, dokumentumfilm-, filmrészlet, rövid riport, hír, interjúrészlet, utasítás, beszélgetés, egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid leírása, vlog, időjárás-jelentés, rövid részlet egy szépirodalmi műből.

Kötelező művészi szöveg:

Kölcsey Ferenc: Himnusz 1. versszak megzenésítve (audiovizuális anyag),

Vörösmarty Mihály: Szózat (audiovizuális anyag),

Petőfi Sándor: Nemzeti dal (audiovizuális anyag)

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,

a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az audiovizuális anyagot.

A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A **minimális követelmények** a tantervben félkövér betűvel vannak jelölve.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- a fő gondolatok és pontok megértése,
- a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- az általános információk és konkrét részletek megértése,
- az események sorrendjének felismerése.

AUDIOVIZUÁLIS ANYAGOK MEGÉRTÉSE - A1

CÉLOK

A diák:

K: értse meg a tárgyalt témakörökkel kapcsolatos nagyon egyszerű mondatokat és kifejezéseket az audiovizuális anyagokban;

K: törekedjen megérteni a lényeges információkat rövid audiovizuális anyagokban, ezáltal fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését;

KC (3.1.2.2)

K: a természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat.

KC (2.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » megérti az alapvető információkat a rövid, a tárgyalt témakörökkel kapcsolatos audiovizuális anyagokban, amennyiben a képanyag segíti a megértést;
- » megérti a konkrét információkat az ismerős, tárgyalt témakörökről szóló rövid audiovizuális anyagokban, ha a közlés lassú és érthető, és a képanyag nagyban segíti a megértést.

FOGALMAK

- audiovizuális anyag

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A pl. **személyekkel, családdal, vásárlással, étkezéssel, időjárással**, közvetlen környezetével, mindennapi tevékenységeivel, **szabadidővel**, ünnepekkel, forgalommal és utazással kapcsolatos audiovizuális anyagok feldolgozásakor a diák rövid és egyszerű (autentikus) videókat hallgat és néz meg, amelyekben egyszerű, érthető mondatok és az alapszókincs szerepel, ezekben megérti az alapvető információkat (Ki/Mi?, Hol? Mikor? Mit csinál?).

Javasolt audiovizuális anyagok:

rövid videoklip, filmrészlet felirattal, rövid riport, hír, interjúrészlet, utasítás, beszélgetés, egy személy, hely, tárgy, esemény, tevékenység rövid leírása.

Kötelező művészi szöveg:

Kölcsey Ferenc: Himnusz 1. versszak megzenésítve (audiovizuális anyag),

Petőfi Sándor: Nemzeti dal (audiovizuális anyag)

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az audiovizuális anyagot.

A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A **minimális követelményeket** a tantervben félkövér betűvel vannak jelölve.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

a fő gondolatok és pontok megértése,

a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
az általános információk és konkrét részletek megértése,
az események sorrendjének felismerése.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE - B1

CÉLOK

A diák:

K: azonosítsa az olvasott szöveg témáját, és globálisan értse meg azt;

K: értse meg az írott szövegekben szereplő adatokat és információkat;

K: értse meg a berendezések vagy eszközök használatára vonatkozó utasításokat;

K: értse meg a közvetlenül kifejezett érzelmeket és attitűdöket;

K: gazdagítsa szókincsét az olvasott szövegek megértésével;

K: fejlessze a művészi szövegek befogadásának képességét, közben pedig ismerkedjen a magyar kultúrával és művészettel;

KC (1.3.2.1)

K: különböztesse meg a művészi és nem művészi szövegeket;

K: szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani a szövegtípusokat;

K: fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítse ismereteit művészi és nem művészi területeken is, különös tekintettel a szakmájára;

KC (1.3.3.1)

V: a művészi szövegek olvasása során gazdagítsa érzelmi és élményvilágát, és fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységét.

KC (1.2.2.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » globálisan megérti a tárgyalta témakörökhöz kapcsolódó, logikailag jól felépített szövegeket;
- » megérti a tárgyalta témakörökhöz kapcsolódó logikailag jól felépített szövegekben szereplő adatokat;
- » megérti a következő szövegtípusokat: egyszerű magánlevelet, üzeneteket, meghívókat, csetet, bejegyzést, ímelt vagy internetes hozzászólást, az egyszerű receptet, plakátot, étlapot, belépőjegyet, műsorlapot, újsághirdetést, az egyszerű, piktogramokkal ellátott használati és biztonsági utasításokat;
- » megérti a történetekben és magazinokban szereplő helyleírásokat, eseménysorokat;
- » megérti a közvetlenül kifejezett érzelmeket és attitűdöket;
- » megérti a magánlevelekben és az élménybeszámolóban az érzéseket és kívánságokat;
- » gazdagítja szókincsét a tárgyalta témakörökben és a választott szakmájával kapcsolatban;

» *művészi szövegeket olvas.*

FOGALMAK

- adat ◦ szövegtípus ◦ magánlevél ◦ érzés ◦ esemény ◦ kívánság ◦ újság ◦ magazin ◦ brosúra ◦ piktogram
- képregény ◦ lineáris ◦ elbeszélés ◦ érzelem ◦ művészi és nem művészi szövegek ◦ meghívó ◦ cset
- bejegyzés ◦ ímél ◦ internetes hozzászólás ◦ recept ◦ plakát ◦ étlap ◦ belépőjegy ◦ műsorlap
- újsághirdetés ◦ élménybeszámoló ◦ szókincs ◦ nyelv ◦ szövegkörnyezet ◦ funkció

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Kezdetben rövidebb szövegek olvasásával ösztönözzük a diákot az olvasásra, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával. Később kissé nagyobb kihívást jelentő szövegeket adunk, amelyek nehezebb szókincset és nyelvtani szerkezeteket tartalmaznak. Végül eljutunk a választott szakmájához kapcsolódó egyszerűbb nyelvezetű szövegek megértéséhez.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » válasz rövid kérdésekre,
- » kulcsinformációk, fő gondolatok (jegyzetelés, ábra készítése),
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése,
- » szöveg- vagy mondatkiegészítés,
- » a látottak és mondottak rövid összefoglalása,
- » a beszélő érzelmeinek azonosítása stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- a fő gondolatok és pontok megértése,
- a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- az általános információk és konkrét részletek megértése,
- az események sorrendjének felismerése,
- a szövegtípus felismerése stb.

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE -A1

CÉLOK

A diák:

- K:** azonosítsa az olvasott szöveg témáját;
- K:** értse meg az írott szövegekben a nagyon egyszerű mondatokat és kifejezéseket;
- K:** törekedjen megtalálni a konkrét információkat az írott szövegekben;
- K:** értse meg az egyszerű, rövid utasításokat;
- K:** szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes legyen azonosítani a szövegtípusokat.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » megérti a tárgyalat témakörökkel kapcsolatos nagyon egyszerű és rövid mondatokat és kifejezéseket az írott szövegben;
- » megtalálja a konkrét információkat a rövid és nagyon egyszerűen megfogalmazott **képeslapon**, ímélben, internetes bejegyzésben, **étlapon**, **reklámújságban**;
- » megérti a mindennapi jeleket és hirdetményeket: nyilvános helyeken (pl. utcán, étteremben) a piktogram segítségével kifejezett utasításokat, biztonsági figyelmeztetéseket;
- » megérti az alapvető szállodai információkat, pl. az étkezési időket;
- » megérti az egyszerű, rövid, tanulással kapcsolatos utasításokat;
- » megérti a rövid, egyszerű, illusztrált történetek rövid szövegeit, ha a képek nagyban segítik a tartalomra való következtetésben;
- » szövegek formázása és tipográfiai jellemzői alapján képes azonosítani a következő szövegtípusokat: hírek, **reklám**, **tankönyv**, cset.

FOGALMAK

- adat ◦ szó ◦ kifejezés ◦ mondat ◦ szöveg ◦ szövegtípus ◦ képeslap ◦ ímél ◦ internetes bejegyzés ◦ étlap
- újság ◦ reklám ◦ hír ◦ tankönyv ◦ cset ◦ tartalom ◦ jel

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az olvasásértés fejlesztése fokozatosan történik, és különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el. Rövidebb, pl. **személyekkel, családdal**, vásárlással, étkezéssel, **időjárással**, közvetlen környezetével, mindennapi tevékenységeivel, szabadidővel, ünnepekkel, forgalommal és utazással kapcsolatos szövegek olvasásával, egyszerűbb, a mindennapi tevékenységekre vonatkozó szövegek választásával ösztönözzük a diákokat az olvasásra

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » rövid válasz rövid kérdésekre,
- » a tartalom kitalálása a cím vagy néhány kulcsinformáció alapján,
- » ismeretlen kifejezések, kérdések leírása,
- » feleletválasztós feladatok,
- » igaz-hamis feladatok,
- » párosítós feladatok,
- » sorbarendezés,
- » rajzolás, vázlat készítése utasítás szerint,
- » kulcsmondatok, címszavak keresése stb.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tudás ellenőrzése során mérhető:

- a fő gondolatok és pontok megértése,
- a téma, a szöveg mondanivalója lényegének azonosítása,
- az általános információk és konkrét részletek megértése,
- az események sorrendjének felismerése,
- a szövegtípus felismerése stb.

SZÖVEGALKOTÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelv mint második nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a diákok szándékaik, gondolataik és érzelmeik kifejezésére tudják alkalmazni valódi élethelyzetekben. Az alkotó tevékenységek nagy társadalmi értékkel bírnak, és fontosak az egyes szakmákban is.

A téma két altémára oszlik: szóbeli és írásbeli szövegalkotásra, ezen kívül a szövegalkotási stratégiák fejlesztése folyamatos része a tanórának. A szóbeli és írásbeli szövegalkotás a megadott témakörökön belül valósul meg, ezen kívül kiegészíthetjük a diákok érdeklődési körének, illetve leendő szakmájának megfelelően.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A magyar mint második nyelvi órákon elsősorban a négy készségterület (beszédkésztség, beszédértés, íráskésztség, olvasásértés) arányos fejlesztése folyik. A hároméves középfokú szakképzés során a diákokat a mindennapi beszédhelyzetek mellett a szakmájukkal, munkájukkal kapcsolatos beszédhelyzetekre készítjük fel. A tanár a szövegválasztások során mindig tartsa szem előtt a program jellegét!

A szövegalkotás során a diákok elsajátítják a szóbeli és írásbeli szövegek megformálásához szükséges megfelelő, az Egységes Európai Referenciakeret által meghatározott B1-es, illetve A1-es szintű szókinccset, mondatszerkezeteket, gyakorolják a megfelelő szóválasztást, új kifejezéseket tanulnak és használnak, miközben kulturált nyelvi magatartást tanúsítanak.

A1-es szinten képessé válnak rövid, egyszerű nyelvezetű beszélt vagy írott szöveget alkotni saját magukról, a közvetlen, illetve tágabb környezetükről a megadott szövegtípusokban. A magyar mint második nyelv tanításának célja a szövegalkotás témájára vonatkozóan ezen a szinten, hogy a diákok ne tartsanak a magyar nyelven való megnyilatkozástól, nyitottá váljanak a magyar nyelv és kultúra befogadására, illetve hogy felkészítsük őket az esetleges jövőbeni további magyartanulásra.

B1-es szinten a tanár épít a diák korábbi ismereteire, bővíti azokat, gazdagítja a diák nyelvi repertoárját minden nyelvi szinten, valamint valós beszédhelyzetek szimulálásával készíti fel a mindennapi, illetve a szakmájával kapcsolatos nyelvhasználatra.

A szövegek választásakor ügyelni kell arra, hogy a magyartanár egyeztessen a szaktantárgyakat oktató tanárokkal, hiszen a kétnyelvű középfokú oktatás során az egyes szaktantárgyi órákon is fejleszteni kell a diákok magyar nyelvű szakszókinccset, kifejezőkészségét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A szövegalkotás produktív tevékenység, beszéd- és írástevékenységet is jelent.

Mivel a nem anyanyelven való megnyilvánulás a diákok egy részének gondot okozhat, a tanárnak folyamatosan ösztönöznie és motiválnia kell őket, miközben hangsúlyozza, hogy a nyelvtanulás természetes velejárója, hogy közléseikben hibákat követnek el. Rendkívül fontos, hogy a tanár ezeket csak a közlést követően javítsa, mégpedig úgy, hogy helyesen megismétli az adott közlést. Az órán olyan légkört kell teremteni, amelyben a diákok szívesen megnyilatkoznak akkor is, ha hibásan vagy szegényes szókinccsel beszélnek.

A tanárnak gondosan meg kell terveznie a munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtésére, módosítására, adott esetben alkotására) lesz szüksége. A tanórán más tantárgyakból, a diákok mindennapi életéből és érdeklődési köréből merítünk, a szakiskolában a tartalom nagyon konkrét, a diákok számára ismerős legyen.

Az órákon a leggyakoribb tevékenység a beszélgetés, párban, kisebb csoportokban vagy a teljes csoportban. A párok és csoportok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy egyszer homogén, másszor heterogén csoportokat alkossunk, elősegítve a tolerancia kialakulását, az egymás elfogadását, a segítségnyújtást, illetve a nyelvi tudás alapján való differenciálást.

A szövegalkotáshoz megfelelő szövegértésre van szükség, ezért már a szövegértési feladatok során alakítjuk a szövegalkotási készségeket, illetve mintaszövegeket választunk, amelyek alapján könnyebben alkot a diák saját szöveget, valamint felismeri a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. KC (5.3.5.3)

A szövegalkotás minősége a tervezési, megvalósítási, helyettesítési, (ön)ellenőrzési és (ön)javítási stratégiák alkalmazásával fejleszthető. A tervezés magában foglalja annak átgondolását, miként fejezzük ki a mondanivalónkat, míg a megvalósítás a tervezett beszéd- és írásbeli tevékenységek végrehajtását jelenti. A gesztikuláció is része a kommunikációnak, gyakran megjelenik a kifejezés segítésére, helyettesítésére. Az (ön)ellenőrzés, (ön)javítás a hibák spontán és tudatos felismerését, valamint (ön)javítását jelenti. Tudatosítsuk a diákokban, hogy emlékezzen a sokszor ismételt hibáira, és korrigálja magát, kerülje a tükörfordítást, ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét, KC (5.3.5.3) valamint szövegalkotási tevékenységei során etikusan használja a mesterséges intelligenciát.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS - B1

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen mondatot és összefüggő szöveget alkotni szóban;

K: képes legyen érzékelni és kifejezni az érzéseit és szükségleteit;

KC (3.1.1.1)

K: képes legyen információt kérni és adni;

K: képes legyen kifejtteni a véleményét, és érvelni amellet;

K: képes legyen bemutatót alkotni, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban;

KC (1.3.4.1)

V: képes legyen elmondani néhány verset vagy versrészletet;

V: az olvasott művészi szövegek kapcsán képes legyen egyszerű szavakkal, mondatokkal kifejezni a szöveggel kapcsolatos véleményét és érzéseit,

K: ítélje meg az egyén tevékenységeinek a társadalombeli, regionális, nemzeti és globális hatásait.

KC (2.2.1.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » a tárgyalt témakörök **szókincsét és kifejezőkészségét felhasználva tud mondatokat és rövid, összefüggő szöveget alkotni;**
- » képes bekapcsolódni párbeszédbe;
- » **képes kifejezni a saját érzéseit és szükségleteit, kívánságait, terveit, álmait;**
- » **tud kérdést feltenni, információt kérni, és a választ megérti;**
- » egyszerűen véleményt tud nyilvánítani a mindennapi élet dolgairól;
- » **képes bemutatót tartani a tárgyalt témakörökben vagy a szakmáját érintő egyszerű témában, ha előzetesen felkészülhet;**
- » *képes elmondani verset, versrészletet, ha azt kellőképpen begyakorolta;*
- » el tudja mondani egy film, filmrészlet, videoklip, novella cselekményét;
- » *képes egy más nyelven olvasott könyvet magyarul ismertetni;*
- » *képes röviden kifejtteni a művészi szövegről alkotott véleményét.*

FOGALMAK

- szöveg ◦ szövegtípusok ◦ útbaigazítás ◦ bemutató ◦ külső és belső tulajdonságok ◦ szokás ◦ hungarikum
- vers ◦ részlet ◦ novella ◦ művészi szöveg

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a diák összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, a leírásra és elbeszélésre összpontosít, de kifejezheti álláspontját egy vitában, vagy megvédeheti azt), illetve közönség előtt beszél, vagy megszólítja a közönséget.

Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent: képes önmagáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról beszélni, valamint kérdéseket tud megfogalmazni, illetve a mások által feltett kérdésekre válaszolni.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók, amelyek lehetővé teszik a diákok számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a képességet.

A beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet. Fontos, hogy a kezdetekkor nem várjuk el a teljes mondatban való választást, hogy rögzüljön a kérdőszó jelentése, illetve egy-egy mondatrész funkciója. Fokozatosan azonban arra szoktatjuk a diákot, hogy a tanult témakörökben már összefüggő szöveget tudjon alkotni.

A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb diákokat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszádnak is nagy szerepe van az órákon, így is biztosítjuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a diák mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,
- » begyakorlás.

A lehetséges szövegtípusok:

- » leírás, összegzés, magyarázat, jelentés, történetmesélés, szerepjáték, szimulációk, interjúk feldolgozása (hallgatás, olvasás, megtekintés), majd alkottatása stb.

A témakörökön belül a következő beszédgyakorlatokat végeztetjük a diákkal:

- » mondatokat alkot önmagáról, családjáról, az iskoláról és a lakóhelyéről, otthonáról,
- » beszél a napi rutinjáról, hobbijairól,

- » leírja a személyek külső és belső tulajdonságait, érzéseit,
- » elmond egy egyszerű történetet, **eseményt**, tevékenységet,
- » útbaigazítást ad.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS - A1

CÉLOK

A diák:

K: tudjon egyszerű mondatokban beszélni;

K: tudjon bemutatkozni, jókívánságot kifejezni;

K: tudjon nagyon egyszerű kérdéseket feltenni, és a neki feltett kérdésekre válaszolni;

K: képes legyen érzékelni és kifejezni az alapvető érzéseit és szükségleteit.

KC (3.1.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» egyszerű mondatokban tud beszélni;

» **be tud mutatkozni, tud gratulálni;**

» **kifejezi alapvető érzéseit, fájdalmát;**

» elmondja tetszését, nemtetszését;

» tud egyszerű kérdéseket feltenni;

» tud válaszolni a neki feltett egyszerű kérdésekre, amelyek a közvetlen szükségleteire vagy nagyon ismerős témákra vonatkoznak.

FOGALMAK

◦ /

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli kifejezés során a diák rövid, egyszerű, összefüggő monológot alkot (elmeséli egy élményét, közben pedig a leírásra és azelbeszélésre összpontosít).

Az információmegosztás egyrészt monológot, másrészt egyszerű, irányított párbeszédet jelent: képes önmagáról, a környezetéről, a számára fontos dolgokról beszélni, valamint kérdéseket tud megfogalmazni, illetve a mások által feltett kérdésekre válaszolni.

A szóbeli kifejezés fejlesztésére különböző tanulási módszerek és munkavégzési formák alkalmazhatók, amelyek lehetővé teszik a diákok számára, hogy fokozatosan fejlesszék ezt a képességet.

A beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet. Fontos, hogy a kezdetekkor nem várjuk el a teljes mondatban való válaszolást, hogy rögzüljön a kérdőszó jelentése, illetve egy-egy mondatrész funkciója. Fokozatosan azonban arra szoktatjuk a diákot, hogy a tanult témakörökben már néhány összefüggő mondatot is tudjon alkotni.

A beszédgyakorlatokat egyenként, párban vagy kórusban végeztetjük. A kórusban adott válaszok során segítjük a félénkebb diákokat, fontos ugyanakkor, hogy a tanár tisztában legyen azzal, kinek milyen nehézségei vannak, tehát az egyéni válaszadásnak is nagy szerepe van az órákon, így is szavatoljuk a differenciálás lehetőségét és az egyénre szabott tanulást.

A sikeres szóbeli szövegalkotáshoz vezető tevékenységek:

- » rövid írott szöveg, audiovizuális felvétel stb. alkalmazása, hogy a diák mintát kapjon a szövegalkotáshoz,
- » a szükséges szókincs felelevenítése,
- » az esetleges új szókincs előkészítése és magyarázata,
- » kutatás, adatgyűjtés, képi anyagok összegyűjtése, a megfelelő és hatékony eszközök kiválasztása,
- » vázlatkészítés, tervezés,
- » alkotás,
- » begyakorlás.

A lehetséges szövegtípusok:

- » leírás, rövid történetmesélés, szerepjáték, szimulációk, nagyon rövid interjúk feldolgozása (hallgatás, olvasás, megtekintés), majd alkottatása stb.

A témakörökön belül a következő beszédgyakorlatokat végeztetjük a diákkal:

- » egyszerű mondatokban beszél **önmagáról**,
- » beszél a saját tevékenységeiről,
- » felsorolja a hobbijait,
- » felsorolja **a lakás részeit és berendezését**,
- » bemutatja lakókörnyezetét, saját faluját/városát,
- » röviden bemutatja **a családját**,

- » röviden bemutat más embereket,
- » **gratulál születésnapon, névnapon, esküvőn,**
- » **kifejezi alapvető érzéseit (éhes, szomjas, fáradt, álmos),** fájdalmát,
- » egyszerű kérdéseket tesz fel (**Ki? Mi? Milyen? Mit csinál? Mit? Hol? Mikor?** kérdőszavakkal),
- » egyszerű kérdéseket tesz fel, amelyek a közvetlen szükségleteire (Éhes vagy?, Szomjas vagy?, Fáradt vagy?) vagy nagyon ismerős témákra vonatkoznak.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS - B1

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen írásban adatokat megadni saját magáról;

K: alkosson rövid, írott szöveget a tárgyalt témakörökben, miközben lelje örömet az alkotási folyamatban, és tudjon örülni saját és mások eredményeinek;

KC (1.3.4.1)

K: fejlessze kifejezőképességét különböző szövegtípusokban, miközben felismeri segítségkérési igényét, és online segítséget is használ (fordítóprogramok, mesterséges intelligencia);

KC (1.1.1.1 | 3.3.5.2)

V: képes legyen rövid audiovizuális anyagot alkotni, amelyben a digitális tartalmat képek, hanganyag, illusztrációk hozzáadásával gazdagítja.

KC (4.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tud **személyes adatokkal űrlapot, adatlapot kitölteni**;
- » tud **egyszerű szöveget alkotni a tárgyalt témakörökben**, miközben használja a hármas tagolást;
- » képes egy előzetesen tárgyalt témával kapcsolatosan bemutatót készíteni;
- » különböző szövegtípusokban (l. módszertani útmutató) képes szöveget alkotni;
- » képes rövid audiovizuális anyagot alkotni.

FOGALMAK

- űrlap ◦ adatlap ◦ adat ◦ bevezetés ◦ tárgyalás ◦ befejezés ◦ képeslap ◦ üdvözlőlap ◦ beszámoló
- meghívó ◦ üzenet ◦ könyvismertető ◦ képregény ◦ jellemzés ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ ímél
- önéletrajz ◦ hír ◦ interjú ◦ hirdetés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A következő feladatokat adjuk a diáknak:

- » **összefüggő szöveget alkot önmagáról és másokról** (leírja nevét, korát, születési dátumát, lakcímét, iskolája nevét, osztályát, hobbiját, mindennapi tevékenységeit, bemutatja családját),
- » a következő szövegtípusokat alkotja és megfelelően szerkeszti: **képeslap, üdvözlőlap**, rövid beszámoló, **meghívó** (telefonos) üzenet, rövid film- vagy könyvismertető, képregény, **jellemzés, magánlevél**, egyszerű hivatalos levél, internetes bejegyzés, ímél, **Europass önéletrajz**, rövid hír iskolai eseményekről, interjú, **hirdetés**.

Néhány lehetséges feladat az írásbeli szövegalkotáshoz:

- » jellemzés: tárgyakról, helyszínekről,
- » összegzés: hírekről, filmről vagy olvasmányról,
- » magyarázó feladatok: egy koncepcióról, gyakorlati problémákról,
- » történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján,
- » témafelvetés és elemzés: témafelvetés, a téma elemzése.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS - A1

CÉLOK

A diák:

K: tudjon rövid, egyszerű szöveget alkotni, miközben lelje örömét az alkotási folyamatban, és tudjon örülni saját és mások eredményeinek;

KC (1.3.4.1)

K: fejlessze kifejezőképességét különböző szövegtípusokban, miközben felismeri segítségkérési igényét, és online segítséget is használ (fordítóprogramok, mesterséges intelligencia);

KC (1.1.1.1 | 3.3.5.2)

V: képes legyen rövid audiovizuális anyagot alkotni, amelyben a digitális tartalmat képek, hanganyag, illusztrációk hozzáadásával gazdagítja.

KC (4.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tud személyes adatokkal űrlapot kitölteni;
- » tud nagyon egyszerű, rövid szöveget alkotni a tárgyalta témakörökben;
- » törekszik különböző szövegtípusokban (l. módszertani útmutató) szöveget alkotni.

FOGALMAK

◦ üzenet ◦ képeslap ◦ üdvözlőlap ◦ űrlap ◦ önéletrajz

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A következő feladatokat adjuk a diáknak:

- » tud alapvető szókinccsel és nagyon egyszerű mondatokkal rövid szöveget alkotni **önmagáról, írásban fel tudja sorolni a hobbjait**, röviden leírja **a szobáját**, lakóhelyét (faluját, városát), röviden és alapvető szókinccsel **bemutatja a családját**,
- » üzenetet, **képeslapot**, üdvözlőlapot ír,
- » rövid Europass önéletrajzot alkot minta alapján.

Néhány lehetséges feladat az írásbeli szövegalkotáshoz:

- » rövid jellemzés: tárgyról, helyszínekről,
- » rövid történetleírás: képzeletbeli történet vagy saját élmény alapján.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

INTERAKCIÓ

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A beszélt, írásbeli vagy online interakció során két vagy több személy közösen hoz létre diskurzust. Az interakció a szövegértés és a szövegalkotás szintézise, de több annál, résztvevői információkat cserélnek egymással, miközben folyamatos visszajelzéseket adnak és kapnak, a kommunikáció ehhez idomul. Legtermészetesebb színtere a beszélgetés, párbeszéd, amikor a kommunikációs folyamatokban résztvevő személyek cserélgetik az adó–vevő szerepét. A sikeres interakcióhoz elengedhetetlenek a stratégiák, figyelni kell a másik félre, hogy releváns közléseket adjunk; meg kell tanulni, hogy mikor cserélhetők fel a szerepek (diskurzusjelölők) – ez az udvarias nyelvi viselkedés elengedhetetlen feltétele –, valamint fejleszteni kell az együttműködési készséget, illetve a további magyarázat kérésének megfogalmazását.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A diák szóbeli, írásbeli és online módon információkat cserél a beszélgetőtársával vagy beszélgetőtársaival (rövid párbeszéd, beszélgetések ismert témákról, telefonos beszélgetések vagy videóhívások), A1-es szinten szolgáltatásokat és termékeket szerezhet be (internetes rendelés, vásárlás), és levelez másokkal (pl. ímélt, rövid üzenetet ír, egyszerű űrlapokat tölt ki magán- vagy hivatalos célokra).

Az interakciós készség fejlesztése során a digitális és a vállalkozói kompetenciát is fejlesztjük. Az online interakció során a diák különböző digitális technológiák használatával kommunikál, ^{KC} (4.2.1.1) miközben alkalmazkodik a kommunikációs elvárásokhoz és szabályokhoz, amelyek egy adott csoportban érvényesek. ^{KC} (4.2.5.1) A vállalkozói kompetenciáikat is fejlesztik: a hatékony kommunikációt, ^{KC} (5.2.4.3) a különböző egyénnel és csoportokkal való együttműködést, ^{KC} (5.3.4.1) valamint a megszerzett tudás aktív alkalmazását ^{KC} (5.2.1.1) is gyakorolják.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

Az interakció során az üzenet érthetősége, tartalma és funkcionális megfelelősége előnyt élvez a nyelvtani helyességgel szemben, tehát a kommunikációs cél elérése a fontos. A sikeres interakció során ellenőrizni kell az üzenet helyes értelmezését, ha szükséges, a beszélgetőpartnertől át- vagy újrafogalmazást kell kérni, fel kell ismerni az érzelmi reakciókat is.

Az interakciós tevékenységek során a következő stratégiákat fejlesztjük: az ismétlés és átfogalmazás kérésének képességét, a beszélgetés követésének nonverbális és verbális jelzését, valamint a diák saját kívánságainak, erősségeinek és hiányosságainak felismerési képességét, illetve erősítjük benne a hitet, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket. ^{KC} (5.2.1.1)

SZÓBELI INTERAKCIÓ - A1

CÉLOK

A diák:

K: tudjon kapcsolatot létesíteni beszélgetőpartnerével;

K: vegyen részt egyszerű beszélgetésben, miközben különböző egyénnel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: tudjon az okostelefon vagy internetes alkalmazás segítségével nagyon egyszerű kommunikációt folytatni.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» képes **megszólítani, köszönni és elköszönni**;

» képes valós vagy szimulált egyszerű párbeszédbe bekapcsolódni a tárgyalt témakörökben;

» képes ismétlést kérni a beszélgetőpartnertől;

» tud az okostelefon vagy internetes alkalmazás segítségével nagyon egyszerű, szóbeli kommunikációt folytatni a barátaival.

FOGALMAK

◦ /

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli interakció fejlesztése során különböző tanulási módszerek és munkamódszerek alkalmazhatók. A diák a szóbeli interakciós készségét és az interakciós stratégiák használatát különböző általános és a szakmájához szorosan kapcsolódó témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt venniük (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak. Olyan témákról beszéljünk az osztályban és lehetőleg az osztálytermen kívül is (park, tornaterem, tanulmányi kirándulás, természetismereti nap), amelyek a diákok mindennapjainak részei, valamint a leendő szakmájukban valóban szükségesek! A diákokat a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük, még akkor is, ha a szókincsük korlátozott.

A tanár különböző munkamódszereket alkalmazzon (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a diákok különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást, valamint azt, hogy milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és a gesztikuláció terén is, illetve a nyelvi szokásokban, ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az aktivitásoknak az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. A diákok a szóbeli interakciós tevékenységeket a mindennapi környezetben is alkalmazzák, például az órákon kívül, a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, szakmai kirándulásokon, cserediák-programokban vagy nemzetközi projekteken.

A következő szimulációkat végezzük a tanórán:

rendelés, vásárlás, fizetés egy cukrászdában, fagyizóban, étteremben, boltban.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A diák tudását különböző témákban és helyzetekben zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, orvosnál, boltban). Az ellenőrzés során a beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az utasítás a diák nyelvi szintjének megfelelő legyen!

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE INTERAKCIÓ - B1

CÉLOK

A diák:

K: tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni;

KC (4.2.1.1)

K: használjon interaktív anyagokat;

K: a digitális környezetben óvja meg saját személyes és mások adatait;

KC (4.4.2.1)

K: a digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni;

KC (4.2.5.1)

K: ismerkedjen a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakkal, az online szótárakkal és fordítóprogramokkal;

K: etikusan használja a mesterséges intelligenciát.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

A diák

» tud ímélben, internetes kommunikációs alkalmazások által kapcsolatot tartani;

» ismerje és tudja használni a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakat;

» ismerje és tudja használni az online szótárakat: szinonimaszótár, értelmező szótár, az aktuálisan legjobb online fordítóprogramok.

FOGALMAK

◦ ímél ◦ személyes adatok ◦ internetes alkalmazás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az írásbeli interakció lehet személyes (pl. magánlevelek, üzenetek, csetek) és nyilvános (pl. hivatalos levelek, üzenetek, értesítések, internetes hozzászólások). Mivel a nyilvános nyelvhasználat speciális szókinccset feltételez, a tanár segítségképp mintát ad, így mutatja be a formai és stílusbeli követelményeket. Az ilyen jellegű feladatokba értelemszerűen be kell építeni a kulturális sajátosságokat. A szövegek megalkotásakor a diák használhat szótárt vagy más, megbízható online forrást is.

A fentieknek megfelelően a diáktól elvárjuk, hogy tudjon írásban, internetes kommunikációs alkalmazások használatával kapcsolatot tartani, **érdeklődő kérdéseket tudjon feltenni, és válaszoljon a neki feltett kérdésekre.** Ezt ellenőrizhetjük oly módon is, hogy az egyes céloknak megfelelően megengedjük az órán az okoseszközök használatát, vagy kérjük a megnyilatkozások leírását. Fontos kitérni a digitális világ veszélyeire, a személyes adatok megővésére is.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tanár folyamatos visszajelzést ad a diáknak, ezzel ösztönzi a javításra és az önállóságra. A tanárnak hangsúlyoznia kell a kommunikációs cél elérésének fontosságát, amelyet a tartalom, a koherencia, a pontos megfogalmazás és a helyesen megválasztott kifejezőkészlet segít.

Ezen a szinten ellenőrzésre ajánljuk az egyszerű üzenetek és levelek, ímélek írását, valamint űrlapok kitöltését.

ÍRÁSBELI ÉS ONLINE INTERAKCIÓ - A1

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen internetes kommunikációs alkalmazások által egyszerű nyelven kapcsolatot tartani másokkal;

K: a digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait;

KC (4.4.2.1)

K: törekedjen interaktív anyagokat használni;

K: ismerkedjen a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakkal, az online szótárakkal és fordítóprogramokkal.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri és igyekszik használni a szlovén–magyar, magyar–szlovén szótárakat, az online szótárakat és fordítóprogramokat.

FOGALMAK

◦ internetes alkalmazás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Az írásbeli interakció lehet személyes (pl. üzenetek, csetek) és nyilvános (pl. hivatalos levelek, üzenetek, internetes hozzászólások). Mivel a nyilvános nyelvhasználat speciális szókinccsel feltételez, a tanár segítségképp mintát ad, így mutatja be a formai és stílusbeli követelményeket. Az ilyen jellegű feladatokba értelemszerűen építse be a kulturális sajátosságokat. A szövegek megalkotásakor a diák használjon szótárt vagy más, megbízható forrást.

A fentieknek megfelelően a diákot ösztönözzük arra, hogy tudjon internetes kommunikációs alkalmazások használatával kapcsolatot tartani, érdeklődő kérdéseket tudjon feltenni, és válaszoljon a neki feltett kérdésekre. Ezt ellenőrizhetjük oly módon is, hogy az egyes céloknak megfelelően megengedjük az órán az okoseszközök használatát, vagy kérjük a megnyilatkozások leírását. Fontos kitérni a digitális világ veszélyeire, a személyes adatok megóvására is, akár a diák anyanyelvén is elmagyarázva ezek jelentőségét.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

A tanár a tanév elején a diákokkal ismerteti az értékelés formáit, módjait és kritériumait. A tanítási-tanulási folyamat során formatív módon követi a diákok haladását, és minőségi visszajelzésekkel segíti őket abban.

SZÓBELI INTERAKCIÓ - B1

CÉLOK

A diák:

K: tudjon kapcsolatot létesíteni beszélgetőpartnerével;

K: tudjon rövid társalgást lebonyolítani, és törekedjen bekapcsolódni a szóbeli interakciókba, miközben különböző egyénekekkel és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen kérdéseket feltenni, és értse meg a feltett kérdéseket, próbáljon meg válaszolni azokra;

K: a kommunikációs készségeit erős szakmentes kommunikációban fejlessze;

KC (1.1.5.1)

K: tudja kifejezni az egyetértését és egyet nem értését;

K: képes legyen telefonon vagy okoseszközön szóban kommunikálni a barátaival, legyen tisztában a saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható fejlődés terén.

KC (2.4.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» képes megfelelően **megszólítani beszélgetőpartnerét, köszönni és elköszönni;**

» képes valós vagy szimulált párbeszédbe bekapcsolódni a tárgyalt témakörökben;

» **megérti a neki feltett kérdéseket, és képes válaszolni azokra;**

» **tud kérni, kölcsönkérni** és felajánlani dolgokat;

» **tud rendelni, vásárolni, fizetni** célnyelvi környezetben is, pl. magyarországi tanulmányi kirándulás során;

» képes jövőbeli terveket megbeszélni;

» tud javaslatokat tenni és reagálni rájuk;

» képes ismétlést kérni a beszélgetőpartnertől;

» ki tudja fejezni egyetértését és egyet nem értését;

» képes telefonon vagy okoseszközön egyszerűen kommunikálni

FOGALMAK

◦ kérés ◦ rendelés ◦ javaslat ◦ vélemény ◦ üdvözlés

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A szóbeli interakció fejlesztése során különböző tanulási módszerek és munkamódszerek alkalmazhatók. A diák a szóbeli interakciós készségét és az interakciós stratégiák használatát különböző általános és a szakmájához szorosan kapcsolódó témakörökben végzett beszédtevékenységek szimulációjával fejlesztheti. Minél több olyan autentikus helyzetben kell részt venniük (pl. párbeszéd szimulációja, rövid interjúk, szerepjátékok, beszélgetések), amelyeket a való életben is tapasztalhatnak. Olyan témákról beszéljünk az osztályban és lehetőleg az osztálytermen kívül is (park, tornaterem, tanulmányi kirándulás, természetismereti nap), amelyek a diákok mindennapjainak részei, valamint a leendő szakmájukhoz valóban szükségesek! A diákokat a spontán és folyékony kommunikációra ösztönözzük!

A tanár különböző munkamódszereket alkalmazzon (pl. páros munka, csoportmunka, frontális kommunikáció), ezzel lehetőséget adva arra, hogy a diákok különböző beszélgetőtársakkal gyakorolják az interakciót! A hangsúly a nyelv funkcionális használatán legyen!

A beszélgetések során tanítani kell a kulturált nyelvi magatartást, valamint azt, hogy milyen jelei vannak, ha átvehetjük a szót. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes kultúrák eltérhetnek egymástól a hangerő, a hanglejtés, a mimika és a gesztikuláció terén is, illetve a nyelvi szokásokban, ezzel megalapozzuk egymás elfogadását és tiszteletben tartását.

Az aktivitásoknak az egyszerűbbektől a bonyolultabbak felé kell haladniuk. A diákok a szóbeli interakciós tevékenységeket a mindennapi környezetben is alkalmazzák, például az órákon kívül, a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, szakmai kirándulásokon, cserediák-programokban vagy nemzetközi projektekben.

A következő szimulációkat végezzük a tanórán:

- » **rendelés, vásárlás, fizetés** egy cukrászdában, **fagyizóban, étteremben, boltban,**
- » jövőbeli tervek megbeszélése, pl.: **mit csinálunk délután, jövő héten, a szünidőben,**
- » **telefonon vagy okoseszközön való kommunikáció a barátokkal,** pl. **egyszerű hírek, információk cseréje,** találkozók tervezése és szervezése.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

A diák tudását különböző témákban és szituációkban zajlott beszélgetések szimulációjával bizonyíthatja (pl. hobbi, utazás, filmek, sportesemények, orvosnál, boltban, recepción). Az ellenőrzés során a beszélgetőpartner lehet a tanár, az osztálytárs vagy egy elképzelt harmadik fél, akinek a megnyilatkozásait megadjuk. Az utasítások a diák nyelvi szintjének megfelelőek legyenek, biztosítsuk a differenciációt, a tanár mindenkinek a saját nyelvi szintjének megfelelő feladatot adjon!

KÖZVETÍTÉS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A közvetítés téma két nagyobb egységet foglal magában, egyrészt a szövegek közvetítését, illetve az emberi kommunikációhoz elengedhetetlen udvarias nyelvi repertoárt, másrészt az egymás elfogadásához szükséges ismereteket.

A közvetítés során a diáknak magyar nyelvű szöveget kell összefoglalnia szlovén nyelven, vagy szlovén nyelvű szöveget magyar nyelven, illetve a szövegben található lényeges információkat kell kikeresnie és a másik nyelven közvetítenie. Mivel a diákok mindennapi életében nagy jelentőséggel bírnak az idegen nyelvek is, javasolt, hogy más idegen nyelven befogadott szöveg vagy audiovizuális anyag magyar nyelven történő összefoglalása is szerepeljen a tanórán.

A közvetítés alapvetően nehéz nyelvi tevékenység, azonban természetes folyamatról van szó, hiszen különösen a kétnyelvű (illetve többnyelvű) környezetben a diák természetesnek éli meg, hogy valaki nem vagy nem jól beszél, érti a másik nyelvet, így segítségre szorul. A közvetítő ezért pozitív szerep, és rendkívüli módon növeli a diák önbizalmát, ha képes a társának vagy egy felnőttnek az információ átadásával segíteni. Egyféle összefoglalást, adatok felfogását és szintetizálását, rövid, egyszerű szövegek fordítását kapja feladatként, amely taxonómiai magasságú, és a nyelvtanulás alapvető része. A nyelvi tudatosság fejlesztése is cél, bár a magyar és a szlovén nyelv tipológiájában eltérő, szókincsében azonban vannak kapcsolatok, a szavak írásának eltérését ugyanakkor tudatosítani kell.

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása a záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban. Egy más kultúrájának megismerése pedig hozzájárul a békés együttéléshez a nemzetiségileg vegyesen lakott területen, illetve a kétnyelvű középiskola mindennapjaiban.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a kétnyelvűség, ill. a többnyelvűség (más nemzetiségek jelenléte) és a többkultúrúság természetes jelenség, a fiatalok ezt megélik a mindennapjaikban, ennek ellenére tudatossá kell tenni azt, hogy felismerjék, megértsék és elfogadják egymás másságát, ^{KC} (3.3.1.2) és a későbbiekben megkérdőjelezzék az esetleges előítéleteket, sztereotípiákat, amelyekkel találkoznak.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen a mindennapi életben is folyamatosan megvalósul a közvetítés. A természetes és funkcionális kétnyelvűségben a két nyelv közötti kódváltás és átjárhatóság természetes, ennek megalapozása történik az A1-es, tudatossá tétele és fejlesztése pedig a B1-es szinten. A kétnyelvű középiskolába járó diák is természetesnek élheti meg az ilyen fajta többnyelvű közeget, amennyiben következetesen betartják a két nyelv kiegyensúlyozott használatát a szaktantárgyi órákon, valamint azokon kívül is – a szünetben, az iskolai rendezvényeken stb. Az A1-es szinten egyszerű kétnyelvű plakátok, hirdetések olvasását, megfigyelését, megértését adjuk feladatul. A B1-es szinten már bonyolultabb nyelvi műveletekre ösztönözzük a diákot, hallott és olvasott, különböző szövegtípusok közvetítésére, esetleges fordítására. Az információk kikeresése nem folyamatos szövegből sokszor nehezebb feladat a diákoknak, mint a folyamatosból, hiszen az órákon ez utóbbit gyakoroltatjuk a legtöbbször, a való életben azonban a nem folyamatos szövegek befogadása a gyakoribb. A közvetítés során a magyar szöveg adatainak szlovén nyelvű visszaadása könnyebb, de fokozatosan bevezethetjük a szlovén szöveg egyszerű adatainak közvetítését magyar nyelven.

A többnyelvűség és a multikulturalitás tárgyalása során a magyar nemzeti ünnepeket, a magyar történelem meghatározó fordulópontjait dolgozhatjuk fel, valamint a magyarországi nagyvárosokkal, szokásokkal, hagyományokkal, ételekkel ismerkedhet meg a diák. Ajánljuk a Szomszédos népek és kultúrák című szlovén–magyar kétnyelvű anyagot, amely a Tanárok e-kompetenciáinak fejlesztése a kétnyelvű oktatásban című projekt keretében készült.

KÖZVETÍTÉS - B1

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen magyar nyelven elhangzó vagy írott szöveg tartalmát szlovén nyelven összefoglalni és fordítva;

K: képes legyen a tárgyalt témakörökben magyar nyelven elhangzó vagy írott szöveg főbb információit szlovén nyelven elmondani, illetve leírni és fordítva;

K: tudja összefoglalni a szlovén vagy más idegen nyelvű audiovizuális anyagok rövid tartalmát magyar nyelven;

V: *törekedjen szlovénra lefordítani a tárgyalt témakörökben íródott, rövid, egyszerű nyelvezetű magyar szövegeket;*

V: *törekedjen megérteni a különböző nyelvű termékeken található figyelmeztetéseket, utasításokat;*

K: képes legyen a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit szlovénul közvetíteni;

K: képes legyen egyszerű kifejezésekkel együttérzést mutatni, tevékenykedése során tartsa tiszteltben a méltányosság, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit;

KC (2.1.2.1)

K: biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.

KC (1.3.4.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » szóban és írásban össze tudja foglalni a tárgyalt témakörökben a hallott vagy írott, rövid, egyszerű nyelvezetű magyar szövegeket szlovénul vagy fordítva;
- » képes összefoglalni magyar nyelven egy általa más nyelven olvasott könyvet, újságcikket, novellát, hírt vagy audiovizuális anyagot;
- » képes egyszerű magyar nyelvű tájékoztató szövegek lényeges információinak átadására szlovén nyelven és fordítva;
- » képes egyszerű, a leendő szakmájára vonatkozó szlovén nyelvű diagramok információinak közvetítésére magyar nyelven, és fordítva;
- » képes lefordítani egy szlovén nyelvű plakát, belépőjegy, szórólap legfontosabb információit magyar nyelvre;
- » képes a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit szlovénul közvetíteni és fordítva.

FOGALMAK

◦ összefoglalás ◦ kívánság ◦ szükséglet ◦ igény ◦ utasítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A közvetítés során a magyar és szlovén nyelv közötti átjárást gyakoroltatjuk, de más, a diák által beszélt, értett, ismert nyelven – angol, német, horvát, szerb, bosnyák, albán, roma... – íródott szövegek is felhasználhatók a tanórán. Házi feladatnak adható, hogy a diák által beszélt nyelvek mindegyikén keressen reklámokat, szórólapokat, egyéb beszélt, audiovizuális vagy írott szöveget, anyagot.

A nemzetiségileg vegyesen lakott területen célszerű magyar–szlovén kétnyelvű plakátokat, szórólapokat, étlapokat tanulmányozni, összevetni. Óvatosan kezeljük az úrlapokat, mert ezek fordítása sokszor hibás, nem megfelelő! Differenciálhatunk olyan módon is, hogy a jobb képességű diákoknak pl. egy egyszerű magyar nyelvű plakát vagy étlap szlovénra fordítását adjuk feladatként, míg az alacsonyabb nyelvtudással rendelkezőknek a magyar és a szlovén rész összehasonlítását.

Egy-egy üzenetnek nem csupán a verbális, tartalmi részét kell közvetíteni, de fontos az érzelmek, szükségletek, kívánságok felismerése, és mások számára dekódolhatóvá tétele is. A mindennapi életben és a munka világában is megkerülhetetlen a közös cél eléréséhez az együtt gondolkodás és munkálkodás, így a közös feladatvégzés. Ehhez is nyelvi repertoárt kell biztosítani a diák számára. Tehetjük ezt olyan szituációk szimulálásával, amelyek a diák leendő szakmájához tartozó feladatok elvégzéséhez köthetők, de egyszerűbb segítségkérés, valamilyen konkrét feladat elvégzése – pl. közös főzés, készülés egy ünnepre, kirándulás megtervezése – során is gyakorolható, hogyan lehet egyszerűen, de nyelvileg udvariasan ösztönözni a másikat, kifejezni saját véleményünket, és meghallgatni a másikat, hogy közös megoldást találjunk.

A diák a következő magyar, illetve szlovén nyelvű szövegtípusokat foglalja össze szlovén, illetve magyar nyelven: **interjú**, rövid újságcikk, **időjárás-jelentés**, útleírás. A következő szövegtípusokból keres ki információkat: brosrák, szórólapok, hirdetések, **plakátok**, feliratok, levelek, **étlapok**, **menetrend** és elektronikus üzenetek). A **jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit** (éhes, szomjas, fáradt, álmos, beteg, rosszul van, fáj valamije) képes szlovénul közvetíteni és fordítva.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

KÖZVETÍTÉS - A1

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a nagyon egyszerű magyar nyelvű hallott vagy olvasott szöveget összefoglalni szlovén nyelven;

K: törekedjen rövid, egyszerű résztvevőket bevonni a közös feladatvégzésbe;

K: egyszerű szavakkal legyen képes érdeklődést mutatni egy ötlet iránt;

K: képes legyen a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit szlovénul közvetíteni;

K: képes legyen egyszerű kifejezésekkel együttérzést mutatni, tevékenykedése során tartsa tiszteletben a méltányosság, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.

KC (2.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» képes szlovénul rövid, világos, egyszerű üzenetek, utasítások és közlések lényegét közvetíteni, ha azokat egyszerűen fejezik ki magyar nyelven;

» a tárgyalat témakörökben egyszerű, magyar nyelvű olvasott szövegekből képes konkrét információkat közölni szlovénul;

» tud rövid, egyszerű kifejezésekkel bevonni résztvevőket a közös feladatvégzésbe;

» képes a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit szlovénul közvetíteni;

» képes a megtanult, egyszerű kifejezéseket használni, hogy együttérzést mutasson.

FOGALMAK

◦ összefoglalás ◦ kívánság ◦ utasítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A közvetítés során a magyar és szlovén nyelv közötti átjárást gyakoroltatjuk, de más, a diák által beszélt, értett, ismert nyelven – angol, német, horvát, szerb, bosnyák, albán, roma... – íródott szövegek is felhasználhatók a tanórán. Házi feladatnak adható, hogy a diák keressen magyar–szlovén kétnyelvű plakátokat, szórólapokat, étlapokat, majd azokat tanulmányozza, vesse össze a tanár segítségével.

Ezen a szinten azonban a konkrét nyelvi tartalomhoz képest elsőbbséget élvez a kommunikációban részt vevő felek érzelmeinek, szükségleteinek és kívánságainak közvetítése.

A diák a tárgyalt témakörökben egyszerű, magyar nyelvű olvasott szövegekből képes konkrét információkat (**Ki?**, **Hol?**, **Mikor?**, **Mit csinál?**, Kivel?) közölni szlovénul, és képes a jelenlévők magyarul elhangzó személyes kívánságait és igényeit (**éhes**, **szomjas**, **fáradt**, **álmos**, **beteg**, rosszul van, **fáj valamije**) szlovénul közvetíteni.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A diák nonverbális, szóbeli vagy írásbeli válasszal bizonyíthatja, hogy érti az olvasott szöveget. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS - B1

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a mindennapi társas érintkezéshez kapcsolódó alapvető kulturális konvenciók azonosítására és használatára;

K: értse meg, hogy a mindennapi helyzetekben tanúsított viselkedését félre is értelmezhetik;

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak;

K: ismerkedjen a környező térség különböző kultúráival, ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében, és ezt értékként kezelje;

KC (3.3.1.2)

K: támogassa a kultúrák közötti kapcsolatot;

V: ismerkedjen a Kárpát-medence nyelvi és kulturális sokszínűségével;

K: képes legyen röviden bemutatni a saját hazáját, a Muravidéket magyar nyelven;

K: ismerje Magyarország alapvető földrajzi jellemzőit, nagyobb városait;

K: ismerjen pár magyar találmányt, tudóst, Nobel-díjast, hungarikumot, ételt;

V: ismerkedjen a Muravidéki Magyar Értéktárral;

K: ismerje a pozitív diszkriminációt és az ezzel járó különjogokat, és fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét;

KC (1.2.1.3)

V: ismerje a magyar nyelv eredetét;

K: pozitívan viszonyuljon a magyar nyelvváltozatokhoz;

K: hatékonyan váltson kódot (nyelvet) a különböző nyelvi repertoárjában szereplő nyelvek között, hogy megkönnyítse a megértést a beszélgetőpartnerek között, ezzel erősítve a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását.

KC (3.3.5.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » megfelelően tud üdvözölni, megszólítani, elbúcsúzni, kérni, köszönetet nyilvánítani és bocsánatot kérni, valamint ezekre megfelelően tud reagálni;
- » ismeri Magyarország elhelyezkedését Európában, ismeri a legfontosabb városokat;
- » ismer magyar ételeket, hungarikumokat, találmányokat;
- » ismeri a magyar állami ünnepeket;
- » ismer néhány híres magyar embert, tudóst, Nobel-díjast;
- » képes bemutatni saját kultúrájának alapvető jellemzőit és más kultúrákat magyarul.

FOGALMAK

◦ kétnyelvűség ◦ többnyelvűség ◦ pozitív diszkrimináció ◦ nemzeti közösség ◦ hungarikum ◦ szokás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása a záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban.

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése, ezért fontos a magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme meghatározó elemeinek tárgyalása a magyarórákon és azon kívül. Tevékenységi napokon és kirándulások keretében a helyi nevezetességek mellett érdemes megismerni a magyarországi nagyobb városokat, és akár virtuálisan a Kárpát-medence magyarok lakta területeit is. **A diák ismeri Magyarországot elhelyezkedését Európában (szomszédos országok, Balaton, Duna, Tisza), ismeri a legfontosabb városokat (Budapest, Pécs, Szeged, Keszthely, Zalaegerszeg, Sopron, Szombathely, Debrecen), ismer néhány híres magyar embert, tudóst, Nobel-díjast (Puskás Ferenc, Neumann János, Szent-Györgyi Albert, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán, Zala György, Kertész Imre).**

Fontos, hogy a diákok tisztában legyenek a magyar nemzeti közösség helyzetével, őshonos státuszával Szlovéniában, illetve az ezzel járó különjogokkal.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

Javasolt tevékenységek:

bemutató, ajánló, rövid videó készítése.

TÖBBNYELVŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS - A1

CÉLOK

A diák:

K: törekedjen a mindennapi társas érintkezéshez kapcsolódó alapvető kulturális konvenciók azonosítására és használatára;

K: törekedjen megfelelően viselkedni a mindennapi üdvözlések, bűcsúzások, köszönetnyilvánítás és bocsánatkérés során;

K: tudatosítsa, hogy más kultúrákban más szokások vannak;

V: ismerje a Kárpát-medence sokszínűségét nemzetiségi és nyelvi szempontból.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» megfelelően tud **üdvözölni**, megszólítani, **elbűcsúzni**, kérni, **köszönetet nyilvánítani** és bocsánatot kérni, valamint ezekre megfelelően tud reagálni;

» ismer néhány **magyar ételt**, hungarikumot, találmányt, **várost**, szokást.

FOGALMAK

◦ hungarikum ◦ szokás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A mindennapokban elengedhetetlen az udvarias viselkedés és nyelvi megnyilatkozás, ennek tudatosítása a magyarórán, illetve a megfelelő nyelvi repertoár elsajátítása a záloga annak, hogy a diák felnőtt munkavállalóként megállja a helyét a társadalomban.

A békés együttéléshez nélkülözhetetlen egymás kultúrájának, nyelvének, történelmének jobb megismerése, ezért fontos a magyar nyelv eredete, a magyar nép kultúrája és történelme meghatározó elemeinek tárgyalása a magyarórákon és azon kívül. Tevékenységi napokon és kirándulások keretében a helyi nevezetességek mellett érdemes megismerni a magyarországi nagyobb városokat, és akár virtuálisan a Kárpát-medence magyarok lakta területeit is. Az egynyelvű területről érkező diákokat ezért különösen fontos tájékoztatni a magyar nemzeti közösség helyzetéről, őshonos státuszáról Szlovéniában, illetve az ezzel járó különjogokról.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor. A tudás ellenőrzése és értékelése szóbeli és írásbeli.

Javasolt tevékenységek:

bemutató, ajánló, rövid videó készítése.

KOMMUNIKATÍV NYELVI KOMPETENCIA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A kommunikatív nyelvi kompetencia magába foglalja a nyelvi, pragmatikai és szociokulturális kompetenciákat. Ezek egymással összefonódnak, valamennyi kommunikációs kompetenciát és témát átfogják, tehát a szövegértést és -alkotást, az interakciót, a közvetítést, a többnyelvűséget és az interkulturalitást.

A nyelvi kompetencia az összes nyelvi szint ismeretére vonatkozik: a fonéma-, morféma-, lexéma-, szintagma-, mondat- és textémaszintre, ezen kívül a helyesírási ismeretekre is.

A szociolingvisztikai kompetencia a nyelv megfelelő használatának képessége különböző társadalmi kontextusokban.

A pragmatikai kompetencia magában foglalja a nyelvhasználat azon szabályainak és stratégiáinak ismeretét, amelyek lehetővé teszik az üzenetek megszervezését és strukturálását, a kommunikációs célokhoz igazítását a személyközi viszonyoknak megfelelően.

A nyelvi kompetencia tehát a nyelvtani ismeretek alkalmazását és a nyelvnek mint rendszernek az ismeretét is jelenti, míg a szociolingvisztikai és a pragmatikai kompetencia a nyelv tényleges, adott szituációban történő használata feltételeinek ismeretét jelenti.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A kommunikatív nyelvi kompetencia minden témát érint: a szövegértést és a szövegalkotást – beleértve az interakciót is, amikor az értés és alkotás párhuzamosan van jelen –, a téma nyelvi kidolgozásának képességét, a nyelvi megnyilatkozás új helyzetekhez való igazítását és befogadását, valamint a gondolatok különböző módon való kifejezését, az interakcióban ezen kívül a szerepváltás képességét és az együttműködés elveinek tiszteletben tartását is. A közvetítés során érinti a tartalom pontos közvetítésének képességét, a szöveg összekapcsolásának képességét (koherencia és kohézió) és a kijelentések megalkotásának a képességét.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A TÉMÁHOZ

A magyar és szlovén nyelv (vagy bármely szláv nyelv) tipológiailag olyannyira különbözik egymástól, hogy egy nem magyar anyanyelvűnek nehéz grammatikailag helyesen formált megnyilatkozásokat létrehoznia. A magyar nyelv tanítása megköveteli a magyar leíró grammatika ismeretét a tanártól, ugyanakkor egyfajta külső szemléletet is, amely nem azonos az anyanyelvi beszélő megközelítésével.

A magyar mint második nyelv külső differenciációban megvalósuló tanítása során az A1-es szinten sok nyelvi jelenséget nem elemzünk, csak modellek segítségével tanítjuk azokat (mondatmodellek, mintadialógusok). A középiskolában azonban már tudatos nyelvtanuló lehet a diák, hiszen a szlovén nyelvről és más nyelvekről is szerzett ismereteket, amelyre a tanárnak építenie kell. A nyelvtan tanítása soha nem lehet fontosabb, mint a kommunikációs cél elérése. Ha a diák nyelvileg hibásan mond valamit, a tanár helyesen elismétli azt, így javítja a megnyilatkozást, majd megkéri a diákot, hogy ismétlje el a helyes megnyilatkozást. A gyakori hibák javítását kórusban is elisméltetjük a diákokkal. A köszönések, elköszönések, megszólítások, kérések, bocsánatkérések mikéntjét fontos megtanítani, és ezeket sokszor gyakoroltassuk természetes nyelvi környezetben is, nemcsak magyarórán, hanem a folyosón, más tevékenységek során is. Minden órán gyakoroljuk a tegezést-magázást, és következetesen várjuk el, hogy a diák ne tegezze a felnőtteket!

A B1-es szinten építeni kell a diák korábban szerzett ismereteire, ezt a középiskolába lépéskor fel kell mérni, hogy személyre szabhassuk a tanítást, és az egyéni haladáshoz igazíthassuk az értékelést.

Az egyes grammatikai jelenségek tanításához lásd a mellékelt dokumentumokat a célok csoportjához tartozó módszertani ajánlásoknál!

NYELVI KOMPETENCIA - B1

CÉLOK

A diák:

- K:** törekedjen a helyes kiejtésre;
- K:** bővítse szókincsét;
- K:** következetesen használja a magánhangzó-harmóniát;
- K:** bővítse grammatikai ismereteit, és törekedjen a már megtanult grammatika helyes használatára;
- K:** kérdőszavak segítségével ismerje fel az alapvető szófajokat;
- K:** törekedjen elsajátítani szó szerkezeteket és mondatokat;
- K:** képes legyen a szavak csoportjait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolni;
- K:** fejlessze helyesírási készségeit, és a tanultakat alkalmazza.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » kisebb kiejtési hibái ellenére érthetően beszél;
- » ismeri a magyar ábécét;
- » bővíti szókincsét a tárgyalt témakörökben;
- » elsajátítja a szakmája alapvető szókincsét és kifejezőkészségét;
- » képes a beszédben használt szavakat fonetikusán helyesen leírni;
- » bővíti grammatikai ismereteit, és igyekszik használni a tanult grammatikát (pontosabban I. a módszertani ajánlásokban);
- » bővíti helyesírási ismereteit, és a tanultakat alkalmazza (pontosabban I. a módszertani ajánlásokban).

FOGALMAK

◦ kiejtés ◦ szókincs ◦ grammatika ◦ szöveg ◦ helyesírás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A diák a következő kiejtési és hangtani ismereteket sajátítja el:

- » törekszik az érthető beszédre, ismeri az alapvető kiejtési (a–á, e–é megkülönböztetése, ö és ü, gy, ny, ty hangok érthető ejtése) és hangtani szabályokat (szóhangsúly, betűjejtés kerülése, mondatok intonációja).

A diák a következő grammatikai ismereteket sajátítja el:

- » ismeri a magyar ábécét,
- » ismeri és alkalmazza a magánhangzó-harmóniát, helyesen toldalékol,
- » kérdőszavak segítségével felismeri az igéket,
- » megérti a határozott és határozatlan igeragozás különbségét, és törekszik azok következetes használatára,
- » tudja használni a -lak/-lek személyragot,
- » ismeri a jelen, múlt és jövő idejű igeragozást,
- » cselekvést, történést, állapotot, létezést fejez ki különböző időben és módon,
- » megfelelően ragozza jelen, jövő és múlt időben az -s, -sz, -z, -t végű igéket, valamint a rendhagyó igéket is kijelentő, feltételes és felszólító módban, törekszik azok helyes leírására,
- » kérdőszavak segítségével felismeri a főneveket,

- » megismeri és használja a legtöbb főnévi toldalékot (**többes szám jele, tárgyrag, helyhatározóragok**),
- » használja a birtokos személyjeleket,
- » megfelelően **ellátja a főneveket** esetragokkal és **névutókkal**,
- » **kérdőszavak segítségével felismeri a melléneveket**,
- » melléneveket fokoz,
- » megjelöli a főnévvel megnevezett személyek, dolgok, fogalmak **számát, mennyiségét** (tőszámnév, az idő kifejezése szempontjából fontos törtszámneveket) vagy a sorban elfoglalt helyét (sorszámnév),
- » ismeri és használja a **határozott** és határozatlan **számneveket**,
- » megfelelően ellátja a számneveket toldalékokkal (-s, -an/-en, -án/én, **-szor/szer/ször, -kor, -tól/-től, -ig**),
- » ismeri és használja a különböző fajtájú **névmásokat (személyes, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan, általános)**,
- » megfelelően használja a személyes névmás különböző határozóragos alakjait (**vele, neki**),
- » ismeri és használja a **főnévi igeneveket (tud, akar, szeret, szabad, kell, lehet + főnévi igenév)**,
- » ismeri és használja a gyakori **hely-, idő-** és módhatározószókat,
- » megkülönbözteti a határozott és a határozatlan névelő funkcióját, és törekszik használni azokat,
- » ismeri és megfelelően használja a **gyakori névutókat (a hely, idő, ok kifejezésére)**,
- » ismeri és használja a gyakori mellé- és alárendelő kötőszavakat,
- » **tudja, hogy az igekötő módosítja az ige jelentését**,
- » ismeri és törekszik használni a gyakoribb igekötőket (**ki-, be-, fel-, le-, át-, oda-, vissza-, meg-, el-**)
- » képes kiválasztani a jelentésnek megfelelő irányjelölő igekötőket,
- » tud a mondatrészekre kérdezni, tőmondatot bővítményekkel bővíteni,
- » alkalmazza az egyeztetés egyszerűbb szabályait,
- » kifejez határozott, határozatlan és általános alanyt,
- » képes igei, névszói, valamint névszói-igei állítmánnyal mondatokat alkotni,
- » képes határozókkal kifejezni a cselekvés, történés, létezés valamilyen körülményét (helyét, idejét, módféle, állapotféle és más körülményeit),
- » megfelelő ragokkal látja el a határozók szerepét betöltő névszókat: helyhatározóragok (**-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ről; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, -hez, -höz; -ig**); időhatározóragok (**-kor; -tól, -től, -ig/-t, -ra, -re**); módhatározóragok, állapothatározóragok (**-an, -en, -ul, -ül**); eszköz- és társhatározóragok (**-val, -vel**), célhatározórag (-ért), részeshatározóragok (**-nak, -nek**), hasonlítóhatározórag (**-nál, -nél**),

- » képes használni a legfontosabb vonzatos igéket,
- » tudja, hogy a jelző a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat,
- » szószerkezeteket alkot,
- » ismeri és tudja használni a mondatok típusait a modalitás szerint,
- » a segédigés szerkezetek és az igekötős igék használatakor igyekszik megfelelő szórendet követni,
- » összetett mondatokat igyekszik alkotni és kiegészíteni,
- » a mondatalkotásban megfelelő utalószavakat és kötőszavakat alkalmaz.

A diák a következő helyesírási ismereteket sajátítja el:

- » tudja, hogy nem mindig úgy írjuk a szavakat, ahogy ejtjük,
- » ismeri a különírás és az egybeírás legegyszerűbb eseteit,
- » alkalmazza a kis és nagy kezdőbetűkre vonatkozó szabályokat (kis kezdőbetűk: ünnep-, rendezvény- és **népnevek**; nagy kezdőbetűk: földrajzi nevek (**település, hegy, folyó, tenger, ország, utca**), **intézménynevek**, márkanevek, címek,
- » helyesen alkalmazza az írásjeleket: a mondatrészek közötti írásjelek gyakoribb eseteit (és, vagy, de, mert...), **az egyszerű mondatot záró írásjeleket**,
- » elsajátítja a számok és a keltezés írására vonatkozó szabályokat.

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A diák szóban és írásban is fejleszti nyelvi kompetenciáit különböző általános és a szakmáját érintő témákban, illetve kontextusokban.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulóártyák használata a szókincs rögzítésére, vagy amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztretjtvények, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,
- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,
- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,

- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,
- » párbeszédek írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,
- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez,
- » rövid autentikus szövegek olvasása...

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A nyelvi kompetencia mérésekor a kommunikációs cél megvalósulását kérjük számon. Ha kifejezetten a grammatikai forma elsajátítását mérjük, nagyon sok gyakorlás előzze meg az ellenőrzést.

NYELVI KOMPETENCIA - A1

CÉLOK

A diák:

- K:** törekedjen a magyar hangok helyes kiejtésére;
- K:** rendelkezzen egy alapszókinccsel;
- K:** sajátítsa el alapvető grammatikai ismereteket;
- K:** képes legyen a szavak csoportjait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolni;
- K:** törekedjen elsajátítani egyszerű nyelvtani szerkezeteket és mondatokat;
- K:** sajátítsa el néhány alapvető helyesírási ismeretet.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » törekszik a helyes kiejtésre;
- » tudja, hogy a szavak első szótagját hangsúlyozzuk;
- » ismeri a tárgyalt témakörök nagyon alapvető szókincsét;
- » elsajátít néhány egyszerű kifejezést és mondatot a tanult témakörökkel kapcsolatban;
- » alapvető grammatikai ismereteket sajátít el (pontosabban I. a módszertani ajánlásokban);
- » használni tudja az alapvető írásjeleket (pl. **pont**, kérdőjel, felkiáltójel);
- » tudja, hogy a tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írjuk.

FOGALMAK

◦ kiejtés ◦ szókincs ◦ grammatika ◦ szöveg ◦ helyesírás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

A diák a következő kiejtési és hangtani ismereteket sajátítja el:

- » megkülönbözteti és próbálja helyesen kiejteni az **a–á**, **e–é** ö, ü, gy, **ny**, **ty** hangokat.
- » tudja, hogy a szavak első szótagját hangsúlyozzuk.

A diák a következő grammatikai ismereteket sajátítja el:

- » **megismeri a magyar ábécét**, illetve a magyar hangrendszert,
- » **megismeri és alkalmazza a magánhangzó-harmóniát**,
- » kérdőszavak segítségével **felismeri az igéket**,
- » tudja használni az alapvető igék jelen idejű határozatlan ragozását egyes számban,
- » kérdőszavak segítségével **felismeri a főneveket**,
- » tudja használni az alapvető főnévi toldalékokat (**többes szám jele, tárgyrag**, helyhatározóragok),
- » tudja használni a névutókat (**alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, után**),
- » kérdőszavak segítségével **felismeri a mellékneveket**,
- » tudja használni az -ul, -ül ragot,
- » kérdőszavak segítségével rá tud kérdezni személyek, dolgok, fogalmak számára, mennyiségére,
- » tudja használni a -kor ragot,
- » ismeri a személyes, mutató és **kérdő** névmásokat,
- » ismeri és használja a gyakori hely-, időhatározószókat,
- » tudja használni a **határozott** és a határozatlan **névelőt**,
- » használja az alapvető segédigéket (**tud**, akar, **szere**t, szabad, tilos, kell, lehet + főnévi igenév),
- » képes a szavak csoportjait az és és a *de* kötőszóval összekapcsolni.

A nyelvi készségek fejlesztése különböző tanítási módszerekkel és munkaformákkal érhető el, amelyek fokozatos készségfejlesztést tesznek lehetővé. A diák szóban vagy írásban is fejleszti nyelvi kompetenciáit különböző általános és a szakmáját érintő témákban, illetve kontextusokban.

Lehetséges feladatok a tanórán:

- » kiejtési gyakorlatok tükör előtt,
- » tanulókártyák használata a szókincs rögzítésére, vagy amelyek egyik oldalán nyelvtani szerkezetet, a másik oldalán pedig használati példákat tartalmaznak,
- » keresztretjtvények, szókeresők, szófelhők,
- » automatizációs gyakorlatok,
- » kvízek, feleletválasztós feladatok,

- » online interaktív nyelvtani gyakorlatok,
- » egyszerű mondatok alkotása mondatmodellek alapján,
- » mondatok kiegészítése megfelelő nyelvtani formákkal,
- » nyelvtani hibák keresése és javítása,
- » szituációs játékok mintadialógus alapján,
- » párbeszédek írása és eljátszása, amelyekben egy adott nyelvtani szerkezetet használnak,
- » rövid és egyszerű fogalmazások vagy történetek írása, amelyekben előre megadott nyelvtani szerkezeteket használnak,
- » táblázatok készítése különböző nyelvtani szerkezetekhez.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A nyelvi kompetencia mérésekor a kommunikációs cél megvalósulását kérjük számon. Ha kifejezetten a grammatikai forma elsajátítását mérjük, nagyon sok gyakorlás előzze meg az ellenőrzést.

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA - B1

CÉLOK

A diák:

K: ismerje az önözés/magázás formáit;

K: képes legyen alapvető beszédaktusokat használni;

K: képes legyen udvariasan kommunikálni, miközben különböző egyénekkal és csoportokkal együttműködik;

KC (5.3.4.1)

K: képes legyen a már jól megtanult, egyszerű kifejezéseket az adott szöveggörnyezethez igazítani.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » világosan és **udvariasan fejezi ki** magát hivatalos és nem hivatalos helyzetekben egyaránt;
- » képes **udvariasan megszólítani másokat** és figyelmet kérni - figyelembe véve a személyközi viszonyokat;
- » **tud jókívánságot kifejezni, meghívni, javasolni, bocsánatot kérni** stb., és tudja, hogyan kell ezekre reagálni;
- » képes érdeklődni valami iránt, érdeklődésre reagálni, engedélyt kérni és arra reagálni;
- » ki tud fejezni örömet, csodálkozást, bánatot, sajnálkozást;
- » képes megfelelő nyelvi eszközökkel beavatkozni egy vitába;
- » ismeri a legfontosabb diskurzuszjelölőket.

FOGALMAK

◦ /

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Érdemes minden órán gyakorolni a magázás és tegezés nyelvtani követelményeit, valamint tudatosítani, hogy mondanivalónkat a személyközi viszonyok és a társadalomban betöltött szerepeink szerint alakítjuk. Ezt úgy tehetjük meg, ha egy adott szituációban megváltoztatjuk a beszélők közötti társadalmi viszonyt, vagy magát a

beszédhelyzetet (pl. vásárlás egy férfi/nő, fiatalabb/idősebb eladótól, egy gyorsétteremben/elegáns étteremben... vagy egy toll/telefon/autó kölcsönkérése egy baráttól/rokontól/idegentől...).

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Az ismeretek bemutatási módjai ösztönözzék a diákok aktív részvételét a tanórákon, valamint a nyelvtudásuk bizonyításakor.

A tudás elsajátításának mérését szituációs játékok által javasoljuk.

SZOCIOLINGVISZTIKAI ÉS PRAGMATIKAI KOMPETENCIA - A1

CÉLOK

A diák:

K: képes legyen alapvető beszédaktusokat használni.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» tud **köszönni**, kérni, **megköszönni**, bocsánatot kérni, jókívánságot kifejezni.

FOGALMAK

◦ /

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK A CÉLOK CSOPORTJÁHOZ

Érdemes minden órán gyakorolni a magázás és tegezés nyelvtani követelményeit.

A TUDÁS BIZONYÍTÁSÁNAK AJÁNLOTT MÓDJAI

Érdemes minden órán gyakorolni a magázás és tegezés nyelvtani követelményeit.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

Ahačič, K., Lipovšek, F., Rot Gabrovec, V., Retelj, A., Šečerov, N., Pisnjak, M., Cajhen, S., Petek Ahačič, M., & Lešnik, M. (2017). Primerjalni prikaz rabe jezikoslovnih izrazov pri pouku tujih jezikov v osnovnih in srednjih šolah: delovno gradivo za pripravljavce učnih načrtov, učbenikov in drugih učnih gradiv. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1i4uqon>

Bajzát, T. (2015). A kultúra oktatásának kérdései a nyelvtanításban. Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc, X. évf. 2. sz. Pp 7–15.

Bárdos, J. (1992). A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma. Veszprémi Egyetem Tanárképző Kar, Veszprém.

Bárdos, J. (2000). Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Bartha, Cs. (1999). A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Beacco, J.-C., Byram, M., Cavalli, M., Coste, D., Egli Cuenat, M., Goullier, F. in Panthier, J. (2016). Guide for the Development and Implementation of Curricula for plurilingual and intercultural Education. <https://rm.coe.int/16806ae621>

Borbély, A. (2001). A nyelvcsere folyamata és kutatása. Nyelvtudományi közlemények. 98. 193–215.

Borbély, A. (2006). Kétnyelvűség és többnyelvűség. In: Kiefer F. (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai kiadó, Budapest.

Buday, L. (2010). Az anyanyelv változó szerepe az idegennyelv-oktatásban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Burnard, L. – McEnery, T. eds. (2000). Rethinking language pedagogy from a corpus perspective. Peter Lang, Frankfurt am Main.

Byram, M. (1997). Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon Multilingual Matters.

Byram, M., Zarate, G. (1994). Definitions, objectives, and evaluation of cultural competence. Council of Europe: Strasbourg.

Candelier, M., Camilleri, A., Castellotti, V., De Pietro, J. F., Lőrincz, I., Meißner, F.-J., Noguerol, A., & Schröder-Sura, A. (2017). ROPP, referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam: zmožnosti in viri. Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/j57niv0>

Coste, D., Moore, D. in Zarate, G. (2009). Plurilingual and pluricultural competence. Svet Evrope. <https://rm.coe.int/168069d29b>

CROMO. 2007: CROMO: Medkulturni čezmejni modul – dopolnilo Evropskemu jezikovnemu listovniku 15+. Gradec/Trst/Ljubljana: Österreichisches Sprachen-Kompetenz-Zentrum, Agenzia Nazionale per lo Sviluppo dell'Autonomia Scolastica, Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mp2x96l>

Dóla, Mónika 2014. Lexikon és grammatika kapcsolataról – különös tekintettel az idegennyelv-tanulásra. Hungarológiai Évkönyv 15: 8–25.

Dörnyei, Z. (2001). Teaching and researching motivation. London: Longman.

Erdélyi, Á. (2008). Egy német nyelvű olvasásértései vizsgálat tanulságai a két tanítási nyelvű oktatás számára. In: Vámos Á.-Kovács J.: A két tanítási nyelvű oktatás elmélete és gyakorlata 2008-ban. Jubileumi tanulmánykötet. Eötvös Kiadó, Budapest.

Földes, Cs. (2007). Kommunikation in einem Spagat zwischen (zwei) Sprachen und Kulturen. Kode-Umschaltung als bilinguale sprachkommunikative Praktik. In: Erb M.-Knipf-Komlósi E.: Tradition und Innovation. Beiträge zu neueren ungarndeutschen Forschungen. Ungarndeutsches Archiv 9. ELTE Germanisztikai Intézet, Budapest.

Golubeva, I. (2006). Ezermérföldes utazás. Interjú Michael Byram professzorral. Modern Nyelvoktatás, 2006/2, pp. 64–69.

Holló, D. (2006). Idegennyelv-tanulás, idegennyelv-tanítás. In: Kiefer F.: Magyar nyelv. Akadémiai kiadó, Budapest.

Homisinova, M. (2008). Identitás, nyelvhasználat, asszimiláció. Etnikai folyamatok magyarországi kisebbségi családokban. MTA Kisebbségkutató Intézet-Gondolat, Budapest.

Horvat, L., Pisnjak, M. (2022). Magyar mint második nyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Jampert, K. (2002). Schlüsselsituation Sprache. Leske+Budrich, Opladen.

Kač, L. (2022). Raznojezične učne ure so s pomočjo Referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kulturam več kot samo učenje jezikov = Plurilingual lessons with the Framework of References for Plurilingual Approaches are more than only languages learning. V Obrazi več-/raznojezičnosti: [znanstvena monografija (str. 107–130). Pedagoški inštitut. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vh30eph>

Kiss, J. (1994). Magyar anyanyelvűek – magyar nyelvhasználat: A magyar nyelv tankönyve középiskolásoknak tematikus füzetek 1. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Klein, Á. (2007). Nyelv és kultúra. Adatok átörökítésükhöz a német nemzetiségi óvodákban. PTE IGYFK, Szekszárd.

Klein, Á. (2011). A nyelvelsajátítástól a nyelvtanulásig. Anyanyelvelsajátítás – kétnyelvűség – idegennyelv-tanulás. Pécsi Tudományegyetem: BTK. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mpw2njf>

Közös Európai Referenciakeret. Nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés. (2002). Pedagógustovábbképzési és Információs Központ Kht.: Budapest.

Kühne, N. (2003). Wie Kinder Sprache lernen. Primusverlag, Darmstadt.

Lanstyák, I. (1994). Az anyanyelv és a többségi nyelv oktatása a kisebbségi kétnyelvűség körülményei között. Regio 5/4 90–116.

Leńko-Szymańska, Agnieszka – Boulton, Alex 2015. Data-driven learning in language pedagogy. In: Leńko-Szymańska, Agnieszka – Boulton, Alex (eds.) 2015. Multiple affordances of language corpora for datadrivenlearning. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philapdephia. 1–14.

Lőrincz, L. (2007). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/itbjj0l>

László, H., Pisnjak, M. (2022) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű (szlovén–magyar) szakiskolai programok. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Medkulturni in večjezični pristopi pri pouku, Gradivo z usposabljanja učiteljev, 26.10.2017, ZRSŠ, MIZŠ, <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/da41q9b>

Navracsics, J. (2007). A kétnyelvű mentális lexikon. Balassi Kiadó, Budapest.

Nikolov, M. (2007). A magyarországi nyelvoktatás és -fejlesztési politika. Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. In: Vágó I. (szerk.). Fókuszban a nyelvtanulás. Budapest: OKI.

Pinker, S. (2006). A nyelvi ösztön. Typotex Kiadó, Budapest.

Pisnjak, M. et al. (2022) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9t7ixw6>

Pisnjak, M. et al. (2011) Magyar mint második nyelv tanterv. Kétnyelvű általános iskola. ZRSŠ, Ljubljana.

Réger, Z. (2002). Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány. Soros Alapítvány MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest.

Svet Evrope. (2011). Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje, ocenjevanje. Ljubljana: Svet Evrope in Ministrstvo za šolstvo in šport.

Svet Evrope. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment, Companion volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing: <http://www.coe.int/lang-cefr>

Svet Evrope. (2022). Dodatek SEJA - slovenski prevod, v pripravi na objavo. Svet Evropske unije. (2018). Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje. Pridobljeno iz Uradnega lista Evropske unije, 2018/C 189/01. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8ckt4ac>

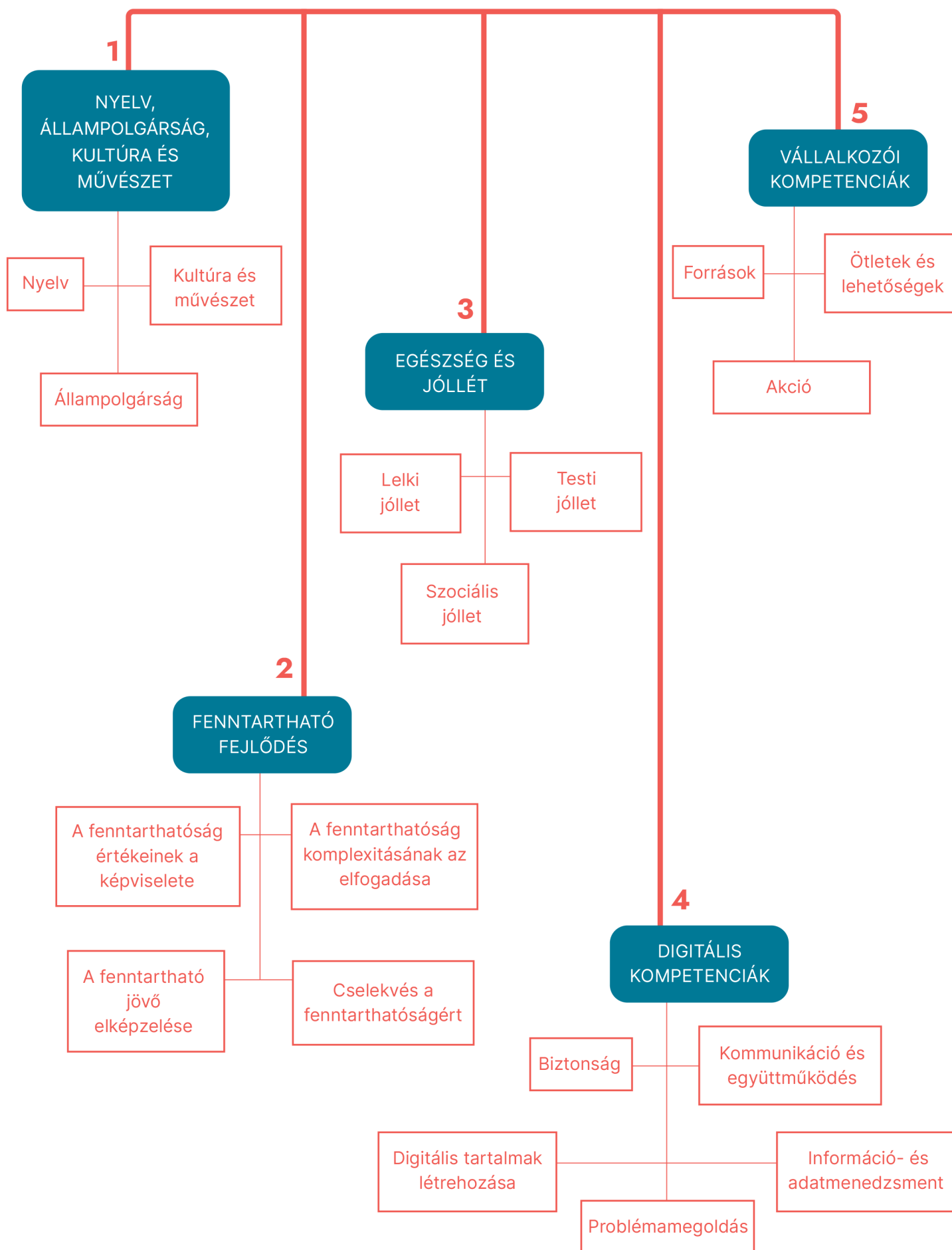
Szépe, Gy. (2001). Nyelvpolitika: múlt és jövő. Iskolakultúra, Pécs.

Večjezične dejavnosti v šoli in vrtcu: zbirka primerov iz prakse: projekt Jeziki štejejo (JeŠT) (1. izd., str. 108). (2022). Pedagoška fakulteta. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/rmco26w>

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2017). Projekt Jeziki štejejo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/tzqi8m3>

MELLÉKLETEK

A KÖZÖS CÉLOK TERÜLETEINEK KULCSCÉLJAI

1 /// NYELV, ÁLLAMPOLGÁRSÁG, KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 NYELV

1.1.1 Szakszövegek	1.1.1.1 Fejlessze a különböző szövegtípusokban (dolgozat, poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőkészségét az egyes tantárgyaknál.
1.1.2 Szaknyelv	1.1.2.1 Legyen tisztában azzal, hogy az egyes tantárgy tartalmának az elsajátítása egyben a tantárgy szaknyelvi terminológiájának az elsajátítását is jelenti, azaz a nyelv tanulását a fogalmak és a logikai összefüggések szintjén. 1.1.2.2 Fejezze ki magát a tantárgy megfelelő terminológiájának a használatával, ügyelve a szaknyelvhasználat megfelelő szóbeli és írásbeli szintjére.
1.1.3 A nyelv mint rendszer univerzális leírása	1.1.3.1 Minden tantárgynál legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, ezt vegye figyelembe az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, a nagy nyelvi modellek, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is. 1.1.3.2 Fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási nyelvi órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.
1.1.4 Az olvasás fontosságának a tudatosítása	1.1.4.1 Minden tantárgynál rendszeresen olvasson, változatos olvasmányokat válasszon, azokat értse meg, alaposan elemezze, és kritikusan értékelje.
1.1.5 A nyelv és az erőszakmentes kommunikáció	1.1.5.1 A kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

1.2 ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1.2.1 Az emberi jogoknak és kötelességeknek az állampolgári etika alapvető értékeként és alapjaként való ismerete és elfogadása	1.2.1.1 Az emberi jogokat közös európai és alkotmányosan meghatározott értéként és etikai keretként ismerje fel, értse meg és fogadja el. 1.2.1.2 Fogja fel, hogy az emberi jogok egyetemesek és feltétel nélküliek, továbbá azt, hogy a szabadság és az egyenlőség értékeit érvényesítik. 1.2.1.3 Fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét. 1.2.1.4 Fogja fel és fogadja el, hogy mások egyenlő jogai tiszteletben tartásának a kötelessége önmagában véve kötelesség (nem csupán egyéni érdekből származó jog). 1.2.1.5 Az emberi jogokat és kötelességeket úgy értelmezze és fogadja el, mint az emberi méltóság, a méltányosság, az igazság, a törvényesség, a tulajdon, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia tiszteletben tartásának az értékein alapuló valamennyi állampolgár számára közös alapvető etikai (erkölcsi) normát.
1.2.2 Etikai reflexió	1.2.2.1 Ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok. 1.2.2.2 Fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységet, a másokkal való gondolkodás képességét azokról.
1.2.3 Együttműködés másokkal a közösségben és a közösségért	1.2.3.1 Működjön együtt másokkal a közös cél érdekében, tegyen és valósítson meg olyan javaslatokat, amelyek minőségi változást hoznak a közösségekben. 1.2.3.2 Saját tevékenykedése során tudatosítsa a demokratikus közösségről való gondoskodás fontosságát, valamint a közösséghez való tartozás jelentőségét saját és mások jóléte érdekében.
1.2.4 Aktív állampolgárság és politikai szerepvállalás	1.2.4.1 A politikának a kihívások közös kezelésében, jóllétünk biztosításában, a kompromisszumkeresésben és a konfliktuskezelésben betöltött pozitív jelentőségét felismerve, ismerje meg a demokratikus politikai szerepvállalás különböző formáit, és kapcsolódjon be az emberek életét befolyásoló politikai folyamatokba.
1.2.5 A kritikus gondolkodáshoz, az aktív állampolgársághoz szükséges tudás	1.2.5.1 Az egyes tantárgyaknál szerzett tudását alkalmazva váljék kritikus és aktív állampolgárrá.

1.3 KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

1.3.1 A kultúra és a művészet befogadása, megélése és értékelése	1.3.1.1 Ösztönösen vagy tudatosan (egyénileg és csoportosan) teremtsen kapcsolatot a kultúrával, a művészettel, a művészi élménnyel és az alkotás folyamatával, felismerve ennél saját megélését, beleélve magát mások tapasztalataiba.
1.3.2 Ismerkedés a kultúrával és a művészettel	1.3.2.1 Ismerkedjen a kultúrával és a művészettel, a művészeti műfajokkal és kifejezőeszközökkel történelmi és kulturális kontextusban.
1.3.3 Önkifejezés a művészetben és a művészetet keresztül	1.3.3.1 Legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítsen ismereteit, nem művészeti területeken is.
1.3.4 Az alkotói folyamat, valamint a kulturális és művészeti eredmények élvezete	1.3.4.1 Lelje örömet az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek. 1.3.4.2 Biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.
1.3.5 Megélem a kultúrát és a művészetet	1.3.5.1 Ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és társadalmi környezetbe való integrációjához.

2 /// FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTÉKEINEK A KÉPVISELETE

2.1.1 A fenntarthatóság értékelése	2.1.1.1 Kritikusan értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, jelenlegi képességeire és társadalmi helyzetére való tekintettel.
2.1.2 A méltányosság támogatása	2.1.2.1 Tevékenykedése során tartsa tiszteltben a méltányosságot, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.
2.1.3 A természet népszerűsítése	2.1.3.1 A természeti rendszerekhez való felelős hozzáállását alapozza azok összetettségének, valamint a természeti és társadalmi rendszerek kapcsolatainak a megértésére.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG KOMPLEXITÁSÁNAK AZ ELFOGADÁSA

2.2.1 Rendszerszintű gondolkodás	2.2.1.1 A kiválasztott problémát holisztikusan közelítse meg, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok összefüggéseit. 2.2.1.2 Ítéltse meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.
2.2.2 Kritikai gondolkodás	2.2.2.1 A természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket, figyelembe véve a személyes, társadalmi és kulturális háttér eredményezte különböző nézőpontokat.
2.2.3 A probléma megfogalmazása	2.2.3.1 A probléma megfogalmazásakor vegye figyelembe a probléma jellemzőit (egyértelműség, meghatározottság szempontjából) és a megoldás jellemzőit (meghatározottság, rendszerszintűség szempontjából), valamint a résztvevők bevonását.

2.3 A FENNTARTHATÓ JÖVŐ ELKÉPZELÉSE

2.3.1 Műveltség a jövőért	2.3.1.1 Ismeretei, a tudományos megállapítások és a fenntarthatósági értékek alapján értse meg és értékelje a lehetséges, valószínűsíthető és elvárt fenntartható jövőképeket (forgatókönyveket). 2.3.1.2 Értékelje az elvárt fenntartható jövő eléréséhez szükséges intézkedéseket.
2.3.2 Rugalmasság	2.3.2.1 A fenntartható jövőre törekedve vállalon kockázatokat, a bizonytalanságok ellenére is tudjon alkalmazkodni, cselekvései során hozzon fenntartható döntéseket.
2.3.3 Kutatói szemléletmód	2.3.3.1 Komplex fenntarthatósági problémák tervezése és megoldása során alkalmazza és integrálja a különböző tudományágak ismereteit és módszereit, javasoljon kreatív és innovatív ötleteket és megoldásokat.

2.4 CSELEKVÉS A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

2.4.1 Politikai kötelezettségvállalás	2.4.1.1 A demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan értékelje a politikákat a fenntarthatóság szempontjából, és vegyen részt a fenntartható politikák és gyakorlatok kialakításában helyi, regionális, nemzeti és globális szinten.
2.4.2 Kollektív intézkedés	2.4.2.1 A fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítései és intézkedései során vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.
2.2.3 Egyéni kezdeményezés	2.4.3.1 Legyen tisztában saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható cselekvés és fellépés terén, egyéni, kollektív és politikai szinten.

3.1 LELKI JÓLLÉT

3.1.1 Öntudatosság	3.1.1.1 Érzékelje és ismerje fel saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését. 3.1.1.2 Tapasztalatai révén értse meg saját megélése szempontjainak (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) az összefüggéseit különleges helyzetekben (pl. amikor sikert vagy kudarcot él át a tanulásban és a szociális kapcsolatokban).
3.1.2 Önirányítás	3.1.2.1 Legyen képes irányítani/kezelti saját észlelését és viselkedését (pl. stresszes tanulási és szociális helyzetekben). 3.1.2.2 Fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését. 3.1.2.3 Hatékonyan kezelje a bizonytalanságot és a komplexitást. 3.1.2.4 Hatékonyan kezelje és szervezze meg a tanulási időt és a szabadidőt.
3.1.3 Célok kitűzése	3.1.3.1 Azonosítsa saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait. 3.1.3.2 Kövesse nyomon a tervezett célok elérését és változását. 3.1.3.3 Fejlessze az elkötelezettségnek és a kitartásnak, valamint a jutalmazás késleltetésének a képességét.
3.1.4 Rugalmas gondolkodásmód	3.1.4.1 Fejlessze személyes rugalmasságát, a fejlesztő gondolkodásmódot, a kíváncsiságot, az optimizmust és a kreativitást. 3.1.4.2 Hatékonyan kezelje a proaktív gondolkodásmódot igénylő problémaszituációkat.
3.1.5 Felelősség és autonómia	3.1.5.1 Erősítse a felelősségtudatát és az autonómiát, óvja meg a személyes integritását.

3.2 TESTI JÓLLÉT

3.2.1 Mozgás és ülés	3.2.1.1 Fogja fel a napi testmozgás fontosságát az egészség és a jó közérzet szolgálatában. 3.2.1.2 Erősítse a mozgás iránti pozitív hozzáállását. 3.2.1.3 Végezzen különböző mozgástevékenységeket, stresszoldóként is a megterhelő mindennapokban. 3.2.1.4 Ismerje a hosszan tartó ülés káros hatásait, alakítson ki szokásokat az ülés megszakítására és csökkentésére.
3.2.2 Étrend és táplálkozás	3.2.2.1 Értse meg a kiegyensúlyozott étrend fontosságát. 3.2.2.2 Egészséges táplálkozási szokásokat alakítson ki. 3.2.2.3 Pozitív hozzáállást alakítson ki az élelmiszerek és az étkezés iránt.
3.2.3 Kikapcsolódás és pihenés	3.2.3.1 Fogja fel a szellemi vagy fizikai megterhelést követő pihenés és kikapcsolódás fontosságát. 3.2.3.2 Sajátítson el különböző relaxációs technikákat, és használja azokat, amelyek a legjobban működnek az esetében. 3.2.3.3 Fogja fel a megfelelő alvási szokások fontosságát a hatékony fizikai és szellemi működés, valamint viselkedés szempontjából.
3.2.4 Biztonság	3.2.4.1 Ismerjen meg különböző, az egészségmegőrzést szolgáló védőintézkedéseket. 3.2.4.2 Biztonságosan és felelősségteljesen járjon el, ügyelve saját és mások egészségének a megőrzésére.
3.2.5 A függőség különböző formáinak a megelőzése	3.2.5.1 Szerezzen ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni.

3.3 SZOCIÁLIS JÓLLÉT

3.3.1 Társadalmi és sokszínűségi tudatosság	3.3.1.1 Tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban. 3.3.1.2 Ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében.
3.3.2 Kommunikációs készségek	3.3.2.1 Fejlessze az aktív hallgatást, az asszertív kommunikációt, a mások iránti érdeklődést és a másokkal való törődés kifejezésének a képességét.
3.3.3 Együttműködés és konfliktusmegoldás	3.3.3.1 Erősítse az együttműködési képességét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikáción, az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben. 3.3.3.2 Konstruktívan vegyen részt különböző típusú kapcsolatokban különböző területeken.
3.3.4 Empátia	3.3.4.1 Erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének a képességét. 3.3.4.2 Ismerje fel az ön maga és a másik észlelése közötti határokat. 3.3.4.3 Irányítsa a kapcsolatokban saját viselkedését, egyszerre több nézőpontot figyelembe véve.
3.3.5 Proszociális magatartás	3.3.5.1 Erősítse a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását. 3.3.5.2 Ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat. 3.3.5.3 Erősítse a társadalmi felelősségvállalást.

4 /// DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMÁCIÓ- ÉS ADATMENEDZSMENT

4.1.1 Adatok, információk és digitális tartalmak keresése és szűrése	4.1.1.1 Fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.
4.1.2 Adatok, információk és digitális tartalmak értékelése	4.1.2.1 Elemesse, hasonlítsa össze és kritikusán értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak hitelességét, megbízhatóságát.
4.1.3 Adatok, információk és digitális tartalmak kezelése	4.1.3.1 Legyen képes adatokat és információkat gyűjteni, feldolgozni, bemutatni és tárolni (merevlemezen, felhőben, pendrive-on stb.), majd azokat később előhívni.

4.2 KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.2.1 Interakció digitális technológiák használatával	4.2.1.1 Tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni, értse a megfelelő kommunikációs eszközöket az adott helyzetben.
4.2.2 Megosztás digitális technológiák segítségével	4.2.2.1 Megfelelő digitális technológiák segítségével tudjon másokkal adatokat, információkat és digitális tartalmakat megosztani. Közvetítő szerepben működjön, és ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat.
4.2.3 Állampolgári részvétel digitális technológiák segítségével	4.2.3.1 Legyen képes megkeresni és használni digitális szolgáltatásokat a társadalomban való részvételhez. Keressen olyan csoportokat, amelyek az ő érdekeit képviselik, és amelyek segítségével tevékenyen változtatási javaslatokat tehet.
4.2.4 Együttműködés digitális technológiák segítségével	4.2.4.1 Legyen képes kiválasztani a közös tartalomkészítéshez szükséges digitális eszközöket, és törekedjen a tagok közti együttműködésre.
4.2.5 Netikett	4.2.5.1 A digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.
4.2.6 A digitális személyazonosság kezelése	4.2.6.1 Hozzon létre egy vagy több digitális személyazonosságot, azokat tudja kezelni, védje meg saját jóhírért, felelősségteljesen bánjon az interneten és különböző digitális környezetekben a digitális eszközök és szolgáltatások alkalmazásával létrejött adatokkal.

4.3 DIGITÁLIS TARTALMAK LÉTREHOZÁSA

4.3.1 Digitális tartalmak fejlesztése	4.3.1.1 Különböző formátumokban digitális tartalmakat állítson elő és szerkesszen.
4.3.2 Digitális tartalmak szerkesztése	4.3.2.1 A digitális tartalmakat gazdagítsa képek, zene, videofelvételek, vizuális effektusok stb. hozzáadásával.
4.3.3 Szerzői jog és engedélyek	4.3.3.1 Ismerje a szerzői jogokat és a licenceket. Tartsa tiszteletben a szerző jogokat, és azokra megfelelően hivatkozzon.
4.3.4 Programozás	4.3.4.1 Legyen képes utasítást írt egy számítógépes rendszernek egyszerű probléma megoldásához végrehajtásához. Tudja kijavítani a program egyszerűbb hibáit.

4.4 BIZTONSÁG

4.4.1 Eszközök védelme	4.4.1.1 Eszközeit és digitális tartalmait óvja megfelelő (erős) jelszóval, szoftverrel és biztonságos kezeléssel, ne hagyja őket felügyelet nélkül nyilvános helyen stb.
4.4.2 A személyes adatok és a magánélet védelme	4.4.2.1 A digitális környezetben óvja meg személyes és más adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.
4.4.3 Az egészség és a jóllét védelme	4.4.3.1 Megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, ügyelve a fizikai és lelki jóllétre, kerülve a digitális médiumok káros hatását.
4.4.4 Környezetvédelem	4.4.4.1 Legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival.

4.5 PROBLÉMA MEGOLDÁS

4.5.1 Technikai problémák megoldása	4.5.1.1 Azonosítsa és oldja meg a digitális eszközök működtetése és a digitális környezetek használata közben felmerülő egyszerű technikai problémákat.
4.5.2 Igények és technológiai válaszok megfogalmazása	4.5.2.1 Azonosítsa és mérje fel az igényeit, azokhoz igazodva válasszon és használjon digitális eszközöket.
4.5.3 Digitális technológiák kreatív alkalmazása	4.5.3.1 A digitális technológia segítségével hozzon létre megoldásokat és újításokat a folyamatokban és a termékekben.
4.5.4 A digitális kompetencia terén jelentkező hiányosságok felismerése	4.5.4.1 Ismerje fel a digitális kompetenciájában meglévő hiányosságokat, azokat szükség szerint jobbita és fejlessze, ezzel másokat is támogatva.

5.1 ÖTLETEK ÉS LEHETŐSÉGEK

5.1.1	Lehetőségek felfedezése	5.1.1.1 Autentikus problémákban fedezze fel a lehetőségét annak, hogy saját maga és mások számára értéket teremtsen.
5.1.2	Kreativitás és innováció	5.1.2.1 A kihívások megoldása során alkalmazza kreatív módon a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában. 5.1.2.2 Vegye számba a probléma lehetséges megoldásait (ötleteit) törekedve arra, hogy értéket teremtsen mások számára.
5.1.3	Jövőkép	5.1.3.1 Alkosson jövőképét, amely tartalmazza a válaszokat arra a kérdésre, mit akar tenni a jövőben, milyenné szeretne válni, és milyen közösség kialakításához szeretne hozzájárulni.
5.1.4	Ötletek értékelése	5.1.4.1 Értékelje a megoldásokat úgy, hogy vegye figyelembe a mások jóllétét biztosító elvek szempontjait, és válassza ki a megfelelő megoldást.
5.1.5	Etikus és fenntartható gondolkodás	5.1.5.1 Ismerje fel és értékelje a döntéseinek és a cselekedeteinek a közösségre és a környezetre kiváltott hatását.

5.2 FORRÁSOK

5.2.1	Öntudat és énhatékonyság	5.2.1.1 Azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.
5.2.2	Motiváció és kitartás	5.2.2.1 Legyen pozitív beállítottságú, magabiztos, és a kihívás megoldására összpontosítson. 5.2.2.2 Legyen kitartó az összetettebb feladatok megoldásában is.
5.2.3	Források mozgósítása	5.2.3.1 Tegyen szert az ötletektől a cselekvésig való eljutáshoz szükséges (anyagi, nem anyagi és digitális) információkra és eszközökre, azokat felelősségteljesen és hatékonyan kezelje, betartva a hatékony idő- és pénzügyforrás-használat elvét.
5.2.4	Más személyek mozgósítása	5.2.4.1 Bátorítson és motiváljon másokat a közös feladatok megoldására. 5.2.4.2 Keressen megfelelő segítséget más személytől (pl. társtól, tanártól, szakembertől stb.) vagy szakmai közösségtől. 5.2.4.3 Fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs, tárgyalási, vezetői készségeket.
5.2.5	Pénzügyi műveltség	5.2.5.1 Különböző élethelyzetekben azonosítson és oldjon meg pénzügyi kihívásokat (pénzügyi eszközök forrásai, pénzkezelés, kapcsolattartás, ügyintézés pl. bankban, biztosítótársasággal és más pénzügyi intézményben, a szükséges pénzforrásokkal, kockázatokkal, valamint a hitelfelvétellel és befektetéssel, megtakarítással kapcsolatos döntések felmérése). 5.2.5.2 Felelős pénzügyi döntéseket hozzon a (személyes és közösségi) jóllét elérése érdekében. 5.2.5.3 Tegyen szert a minőségi mindennapi és szakmai élethez szükséges pénzügyi ismeretekre.

5.3 AKCIÓ

5.3.1	Kezdeményezőkéesség	5.3.1.1 Vegyen részt és ösztönözzön a kihívások megoldásában, vállalva az egyéni és csoportos felelősséget.
5.3.2	Tervezés és irányítás	5.3.2.1 A problémamegoldás során tűzzön ki rövid, közép- és hosszú távú célokat, határozza meg a prioritásokat, és készítsen tervet. 5.3.2.2 Alkalmazkodjon az előre nem látható változásokhoz.
5.3.3	A bizonytalanság, kétértelműség és kockázat kezelése	5.3.3.1 Az előre nem látható helyzetekre pozitív hozzáállással és a sikeres megoldásra törekedve reagáljon. 5.3.3.2 A bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázat csökkentése érdekében a döntéshozatal során hasonlítsa össze és elemezze a különböző információkat.
5.3.4	Másokkal való együttműködés	5.3.4.1 Működjön együtt különböző egyénnel vagy csoportokkal. 5.3.4.2 Az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot.
5.3.5	Tapasztalati tanulás	5.3.5.1 A kihívások leküzdésével szerezzen új tapasztalatokat, és azokat vegye figyelembe a további döntések meghozatalakor. 5.3.5.2 Ítéltse meg a kitűzött célok megvalósításának az eredményességét, felismerve ebben a további tanulás lehetőségét. 5.3.5.3 Ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. 5.3.5.4 A visszajelzéseket alkalmazza a vállalkozói kompetenciája további fejlesztésében.